

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO

Nr. 8 (142) Równe, dnia 8 października 1937 r. ROK XIV.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

74

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr. 81

z dnia 25 sierpnia 1937 r. (III PU-3281/37)

w sprawie podziału uczniów (ennic) na grupy przy nauczaniu niektórych przedmiotów w szkołach zawodowych.

W związku z przekształceniem szkół zawodowych według nowego ustroju i wprowadzeniem nowych programów, Ministerstwo ustala od 1 września 1937 r. do odwołania następujące zasady podziału młodzieży na grupy przy nauczaniu niektórych przedmiotów:

1. W czasie nauczania zajęć warsztatowych w szkołach przemysłowych wszystkich typów może być stosowany podział na grupy zgodnie ze wskazówkami § 13 okólnika nr 39 z dnia 30 kwietnia 1937 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 5, poz. 143).
2. We wszystkich typach szkół handlowych i administracyjnych podział klasy (oddziału) na grupy podczas nauki pisania na maszynach — uzależniony jest od ilości maszyn w szkole.
3. We wszystkich szkołach rolniczych, gospodarstwa wiejskiego i ogrodniczych klasę (oddział) podczas zajęć praktycznych można dzielić na grupy, odpowiadające ilości działów gospodarstwa szkolnego.
4. Klasa (oddział), licząca więcej niż 30 uczniów (ennic), może być dzielona na 2 grupy przy nauczaniu niżej wyszczególnionych przedmiotów:

A. Szkoły przemysłowe.

W szkołach przysposobienia, niższych i gimnazjach — rysunki, rysunki zawodowe, rysunki techniczne, rysunki z ćwiczeniami plastycznymi, rysunki odręczne.

W gimnazjum elektrycznym:

podstawy elektrotechniki z miern. . .	kl. I	— 4 godz. wspólne	i 2 godz. grupowe
	kl. II	— 2 „ „	i 2 „ „
urządzenia elektryczne	kl. III	— 3 „ „	i 1 „ „
	kl. IV	— 4 „ „	i 2 „ „
materiałoznawstwo z chemią . . .	kl. IV	— 2 „ „	i 1 „ „
fizyka z maszynoznawstwem . . .	kl. I i II	— 2 „ „	i 1 „ „
	kl. III	— 1 „ „	i 1 „ „
maszyny elektryczne z pomiarami . .	kl. III	— 3 „ „	i 2 „ „
kier. prąd. sil. z pomiarami . . .	kl. IV	— 3 „ „	i 2 „ „
kier. tele- i radiotech. z pomiarami .	kl. IV	— 2 „ „	i 2 „ „
telefonia		— 2 „ „	i 2 „ „
telegrafia		— 1 „ „	i 2 „ „
radiotechnika		— 3 „ „	i 2 „ „

W gimnazjum mechanicznym:

chemia z materiałoznawstwem . .		— 2 „ „	i 1 „ „
fizyka z maszynoznawstwem . . .	kl. I i II	— 2 „ „	i 1 „ „
	kl. III	— 3 „ „	i 1 „ „
	kl. IV	— 1 „ „	i 1 „ „

W gimnazjum farbiarsko-wykończalniczym:

chemia z ćwiczeniami . . . . — wszystkie godziny grupowe
fizyka z maszynoznawstwem . . . kl. I i II — 2 godz. wspólne i 1 godz. grupowa
kl. III i IV — 1 „ „ i 1 „ „

W gimnazjum przędzalniczym, dziewiarskim i tkackim:

chemia z materiałoznawstwem . . — 2 godz. wspólne i 1 godz. grupowa
fizyka z maszynoznawstwem . . . kl. I i II — 2 „ „ i 1 „ „
kl. III i IV — 1 „ „ i 1 „ „

W gimnazjum krawieckim i bieliźniarskim:

fizyka . . . . — 2 godz. wspólne i 2 godz. grupowe
chemia . . . . . . — 2 „ „ i 2 „ „
gospodarstwo domowe . . . . i 3 „ „
gimn. krawieckie materiałoznawstwo . — 2 „ „ i 2 „ „
gimn. bieliźniarskie materiałoznawstwo . — 1 „ „ i 2 „ „

W liceum telekomunikacyjnym w kl. I:

rysunek techniczny z nauką o rzutach I półrocze — 3 „ „ i 3 „ „
„ „ „ „ II „ 2 „ „
podstawy elektrotechniki z miernictwem — 6 „ „ i 2 „ „
warsztat obróbki . . . . . 6 „ „
fizyka . . . . . . w II półroczu — 2 „ „ i 2 „ „
chemia z materiałoznawstwem . w II półroczu 2 „ „

W liceum elektrycznym w kl. I:

podstawy elektrotechniki . . . — 6 „ „ i 2 „ „
warsztaty obróbki metali . . w I półroczu 4 „ „
„ „ „ . . w II półroczu 3 „ „
rysunek techniczny z nauką o rzutach w I półroczu — 3 „ „ i 4 „ „
„ „ „ „ w II półroczu 5 „ „
fizyka . . . . . . w II półroczu 2 „ „
chemia z materiałoznawstwem . w II półroczu 3 „ „

W liceum mierniczym w kl. I:

polowa praktyka miernicza — III trymestr 48 godzin — podział na grupy od 15 do 20 uczniów na nauczyciela,
fizyka . . . . II trymestr — 1 godz. wspólna i 2 godz. grupowe
geometria wykreślna . . . . I trymestr — 1 „ „ i 1 „ „
„ „ . . . . II trymestr 2 „ „
rysunek odręczny . . . . 2 „ „

W liceum budowlanym kl. I:

budownictwo . . . . . 9 „ „
materiałoznawstwo . . . . — 1 godz. wspólna i 1 „ „
ćwiczenia z ustrojów budowlanych . 2 „ „
(podział, jak przy zajęciach warsztatowych)
rysunek odręczny . . . . 3 godz. grupowe
fizyka . . . . . . w II półroczu — 2 godz. wspólne i 2 „ „
geometria wykreślna i perspektywa w II półroczu — 2 „ „ i 2 „ „

W liceum drogowym i w liceum wodno-melioracyjnym w kl. I:

budownictwo . . . . w II półroczu — 2 godz. wspólne i 4 godz. grupowe
miernictwo . . . . . w II półroczu — 2 „ „ i 2 „ „

materiałoznawstwo		— 2 godz. wspólne i 1 godz. grupowe
ćwiczenia stolarskie, ciesielskie, kowalskie		3 " " (podział, jak przy zajęciach warsztatowych)
fizyka	w II półroczu	— 2 godz. wspólne i 2 godz. grupowe
geometria wykreślna . . .	w I półroczu	— 2 " " i 1 " "
" " . . .	w II półroczu	— 1 " " i 2 " "
rysunek odręczny		2 " "

W liceum mechanicznym.
" lotniczym i
" samochodowym w kl. I:

warsztaty	I półrocze	3 " "
"	II półrocze	5 " "
rysunek techniczny z nauką o rzutach .	I półrocze	— 4 godz. wspólne i 5 " "
" " " " .	II półrocze	6 " "
fizyka	II półrocze	3 " "
chemia techniczna	II półrocze	3 " "

W szkole krawieckiej stopnia licealnego kl. I:

materiałoznawstwo	— 2 godz. wspólne i 2 godz. grupowe
zasady estetyki, ćwiczenia rys. i plastyczne	6 " "

B. Szkoły handlowe.

W szkołach przysposobienia kupieckiego I stopnia:

towaroznawstwo	— 2 godz. wspólne i 2 godz. grupowe
organizacja i technika handlu . .	— 3 " " i 2 " "
technika reklamy	2 " "

W szkołach przysposobienia kupieckiego II stopnia:

towaroznawstwo	— 2 " " i 2 " "
technikach reklamy	2 " "

W gimnazjach kupieckich:

organizacja i technika handlu . .	kl. I i II	4 " "
technika reklamy	kl. I	1 " "
2-gie półrocze . . .	kl. II	2 " "
2-gie półrocze . . .	kl. III	2 " "
towaroznawstwo	kl. I	— 2 godz. wspólne i 2 godz. grupowe
1-sze półrocze . . .	kl. II	2 " "
2-gie półrocze . . .	kl. III	2 " "
towaroznawstwo	kl. III	— 1 godz. wspólna i 2 " "
"	kl. IV	" " 2 " "
chemia	w kl. II	2 " "
fizyka	w kl. III	2 " "

W liceum administracyjnym w kl. I i II:

biurowość i korespondencja . . .	2 " "

W liceum handlowym:

towaroznawstwo	w kl. I	— 1 godz. wspólna i 2 godz. grupowe
"	w kl. II	2 " "

C. Szkoły gospodarcze.

W szkołach przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym I i II stopnia oraz w liceach gospodarczych całkowitemu podziałowi na 2 grupy podlegają: zajęcia praktyczne, towaroznawstwo, chemia i zasady estetyki z ćwiczeniami plastycznymi. Poza tym w liceach gospodarczych:

fizyka . . . . — 2 godz. wspólne i 1 godz. grupowa

D. Szkoły rolnicze i ogrodnicze.

W szkole ogrodniczej niższej:

prowadzenie ogrodów ozdobnych . .	kl. III	— 1 godz.	wspólna	i 1 godz. grupowa
rysunki zawodowe				2 „ „

W liceach rolniczych i gospodarstwa wiejskiego:

nauka o glebie	klasa I	— 2 godz.	wspólne	i 1 godz. grupowa
	klasa II	— 3 „	„	i 1 „ „
uprawa roślin	klasa II	— 3 „	„	i 1 „ „
	klasa III	— 3 „	„	i 1 „ „
choroby i szkodniki roślin . . .	klasa II	— 1 „	„	i 1 „ „
hodowla zwierząt	klasa I	— 2 „	„	i 1 „ „
	klasa II	— 2 „	„	i 2 „ „
	klasa III	— 3 „	„	i 1 „ „
przemysł rolny	klasa III	— 2 „	„	i 1 „ „
inżynieria rolna	klasa II	— 2 „	„	i 1 „ „
	klasa III	— $^1/_2$ „	„	i 1 „ „
botanika	klasa I	— 2 „	„	i 1 „ „
zoologia	klasa I	— 2 „	„	i 1 „ „
chemia	klasa I	— 2 „	„	i 3 „ „
towaroznawstwo	klasa II	— 1 „	„	i 1 „ „
przetwórstwo	klasa III	— 1 „	„	i 2 „ „

Z chwilą wejścia w życie postanowień niniejszego okólnika tracą moc obowiązującą wszelkie dotychczasowe przepisy w sprawach unormowanych tym okólnikiem.

Dyrektor Departamentu

(—) J. Firewicz.

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO

Nr. III-18622/37.

Równe, dnia 8.IX.1937 r.

Dyrekcjom Szkół Zawodowych i Rolniczych w Okręgu.

Do wiadomości i zastosowania w szkołach powyższego planu zajęć

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr. E. Nowicki.

75

Odpis.

PREZES RADY MINISTRÓW
Nr. 41-25/4.

Warszawa, 3.VII.1937 r.

Kolportaż i sprzedaż wydawnictw w urzędach i instytucjach państwowych.

OKÓLNIK Nr. 17

Do
Pana Ministra (wszystkich)

Kolportaż i rozprzedaż różnych wydawnictw (książek, broszur, czasopism, albumów i t. p.) przez instytucje społeczne i osoby prywatne wśród urzędów i instytucyj administracji państwowej i ich pracowników przybiera niejednokrotnie formy niewłaściwe, zakłóca tok urzędowania i przynosi szkodę dla interesu publicznego. Z drugiej strony zalecanie wydawnictw przez władze niekiedy wykorzystywane jest również do nadużyć, narażających na szkodę interesy prywatne, zwłaszcza w tych wypadkach, gdy agenci danego wydawnictwa, dzięki posiadanym w swych rękach zaleceniom urzędów wywierają zdecydowany nacisk zarówno przy uzyskiwaniu płatnego materiału

informacyjnego do tego wydawnictwa, jak i przy jego rozprzedaży.

W związku z powyższym proszę o wydanie zarządzeń co do stosowania w podległym Panu Ministrowi dziale administracji rządowej następujących zasad:

1) w urzędach i instytucjach państwowych kolportaż i rozprzedaż wydawnictw są zasadniczo niedopuszczalne;

2) w przypadkach szczególnych władze centralne mogą stosować wyjątki od powyższej zasady, zawiadamiając o tym podległe organa; wywieranie nacisku ze strony kolporterów i sprzedawców nie powinno być w żadnym wypadku tolerowane;

3) osobom interesowanym żadne pisma w sprawie dopuszczenia lub zalecenia wydawnictw nie powinny być wydawane.

Równocześnie proszę Pana Ministra o spowodowanie w drodze nadzoru wprowadzenia w życie powyższych zasad w urzędach i instytucjach samorządu.

Prezes Rady Ministrów

(—) Sławoj Składkowski.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 79

z dnia 19 sierpnia 1937 r. (BP-15910/37)

w sprawie kolportażu i sprzedaży w urzędach i instytucjach państwowych.

Okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów Nr. 17 z dnia 3 lipca 1937 roku Nr. 41-25/4 w sprawie kolportażu i sprzedaży wydawnictw w urzędach i instytucjach państwowych, podaję do wiadomości i stosowania.

Minister

(—) W. Świętosławski.

76

Odpis.

PREZES RADY MINISTRÓW Warszawa, 21.X1.937 r.
Nr. 5557/1.

OKÓLNIK Nr. 20.

Do
Pana Ministra (wszystkich)
w miejscu.

W niektórych urzędach państwowych przyjął się zwyczaj pobierania przez urzędników w związku ze spełnianiem czynności urzędowych datków pieniężnych od interesantów na różne cele społeczne.

Pobieranie przez urzędników w czasie urzędowania opłat, choćby na cele najbardziej zasługujące na poparcie, przyczynić się może do poderwania powagi urzędu przez wyrobienie przekonania, że załatwienie lub przyśpieszenie załatwienia sprawy uzależnione jest od opłaty lub jej wysokości na ten czy inny cel— nie mówiąc już o tym, że może narażać urzędników na krzywdzące podejrzenia jakoby z akcji zbiórkowej wyciągali jakieś dla siebie korzyści.

Z tych względów, jak również biorąc pod uwagę uwolnienie urzędów od czynności, mogących ujemnie wpływać na tok urzędowania, proszę Pana Ministra o wydanie w podległym Mu dziale administracji zarządzenia, zabraniającego pobieranie od interesantów, w związku z wykonywaniem czynności urzędowych, jakichkolwiek opłat nie opartach na obowiązujących przepisach.

Prezes Rady Ministrów

(—) Sławoj Składkowski.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 23 sierpnia 1937 r.
Nr. BP-18995/37 r.

Pobieranie datków pieniężnych na cele społeczne.

Powyższy okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów podaję do wiadomości i przestrzegania.

Minister

(—) W. Świętosławski.

77

Odpis.

PREZYDIUM RADY MINISTRÓW Warszawa, 27.VIII.37.
Nr. 133-7/29.

Zaświadczenia służby w P. O. W.

Do
Wszststkich Ministrów
w Warszawie.

Prezydium Rady Ministrów prosi o zarządzenie powiadomienia podległych pracowników, b. członków P. O. W., że podania o zaświadczenia służby w P. O. W. przesyłać należy pocztą wprost pod adresem „*Komisja Kwalifikacyjna* przy Wojskowym Biurze Historycznym—Warszawa, ul. Aleja Szucha 14”.

Dyrektor Biura Personalnego

(—) J. Jagiełło.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZMEGO

Warszawa, dnia 21 września 1937 r.
Nr. BP-20816/37.

Zaświadczenia służby w P. O. W.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości pismo Prezydium Rady Ministrów z dnia 27.VIII.1937 roku Nr. 133-7/29 w sprawie zaświadczeń służby w P. O. W.

Dyrektor Biura Personalnego
(—) W. Przybyłowicz.

78

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 30.VIII.1937 r. Nr. II-W. 1171/37.

w sprawie należenia do stowarzyszeń uczniów szkół zawodowych dokształcających.

Wobec istniejących wątpliwości, czy uczniowie szkół dokształcających zawodowych mogą należeć do stowarzyszeń pozaszkolnych, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia:

1. Uczniowie szkół dokształcających zawodowych są „młodzieżą szkolną” w rozumieniu art .2 ust. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o prawie o stowarzyszeniach (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808).

2. Uczniowie szkół dokształcających zawodowych jako „młodzież szkolna” nie mogą należeć do organizacji pozaszkolnych w charakterze członków stowarzyszeń.

Uczniowie tych szkół mogą natomiast uczestniczyć w stowarzyszeniach wyższej użyteczności w kołach zorganizowanych na terenie szkół.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr M. Pollak

79

OKÓLNIK KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO.

z dnia 23.VIII.1937 r. Nr. I-18227/37.

w sprawie przejściowych planów godzin w szkołach dwujęzycznych nowozorganizowanych i przekształconych ze szkół I stopnia.

W związku z zarządzeniem Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 czerwca 1937 r. Nr. II P-2504/37 okólnik Nr. 56 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 z r. 1937 poz. 209) w sprawie nowozorganizowanych publicznych szkół powszechnych I stopnia oraz w sprawie zmiany stopnia publicznych szkół powszechnych, ustalam plany godzin dla publicznych szkół powszechnych dwujęzycznych, szkół z polskim jęz. nauczania a j. ruskim jako przedmiotem i dla szkół z niepolskim j. nauczania.

I. Zgodnie z punktem 3 instrukcji (załącznik 1 do powyższego zarządzenia) w sprawie organizacji pracy w publicznych szkołach powszechnych, otwartych w miejscowościach dotąd bezszkolnych, klasy, po zbadaniu wyników i zakończeniu okresu przygotowawczego, będą się uczyły według następującego planu:

Klasa	I	Nadzwyczajne I/II
Religia	2	2
Język polski	$\frac{9}{2}$	6
Język ruski	$\frac{9}{2}$	5
Arytmetyka z geometrią	$\frac{6}{2}$	5
Rysunki i zaj. praktyczne	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
Śpiew i ćwiczenia cielesne	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
Liczba godzin ucznia	15	19
Liczba godzin nauczyciela	15	19

II. W związku z punktem 8 rozdz. I instrukcji (załącznik 2 do tegoż zarządzenia Min. W.R. i O.P.) w sprawie organizacji pracy w publicznych szkołach powszechnych, zmieniających stopień przez dodanie etatu nauczycielskiego, umieszczona tablica jako załącznik podaje szczegółowe plany godzin, które należy stosować zależnie od różnych warunków pracy.

III. Poza tym zachowują nadal moc obowiązującą wszystkie zarządzenia w sprawie regulowania języka w nauczaniu i normalnego planu godzin w szkołach, zawarte w okólniku Kuratorium Okręgu Szkolnego Łuckiego z dnia 1.V.1934 r. Nr. I-8554/34 (Dz. Urz. Kuratorium O. S. Ł. Nr. 6 z 1934 r. poz. 55) w sprawie planów godzin w publicznych szkołach powszechnych dwujęzycznych.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr E. Nowicki

Załącznik do okólnika K. O. S. W. Nr. I-18227/37.

PRZEJŚCIOWY PLAN GODZIN SZKOŁY DWUJĘZYCZNEJ

(względn. z j. ruskim jako przedmiotem lub ruskim j. nauczania) II stopnia o 3 nauczyc., w pierwszym roku po przekształceniu ze szkoły I stopnia.

KLASA	Wariant a (bez kl. 4)					Wariant b (bez kl. 4)					Wariant c (z klasą 4 szkoły I stopnia)						Wariant d (z klasą VI)					
	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	4	I	II	III	IV	V	VI
															niepodzielne						niepodzielne	
Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1+1	1+1	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski	$\frac{7}{2}$	4	4	4	4	$\frac{8}{2}$	4	5	4	4	$\frac{7}{2}$	4	4	4	3+2	2+2	$\frac{7}{2}$	4	4	4	3+2	2+2
Język ruski	$\frac{7}{2}$	4	4	4	4	$\frac{8}{2}$	4	5	4	4	$\frac{7}{2}$	4	4	4	3+2	2+2	$\frac{7}{2}$	4	4	4	3+2	2+2
Historia	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2+1	1+1	—	—	—	—	2+1	2+1
Geografia	—	—	3	3	2/3*	—	—	2	4	3	—	—	3	3	3	2+1	—	—	3	3	2+1	2+1
Nauka o przyrodzie	—	—			3/2*	—	—			3	—	—			2+1		—	—			1+2	2+1
Arytmet. z geomet.	3	3	3	4	3	3	4	3	3	4	3	3	3	4	3+1	2+1	3	3	3	4	2+2	2+2
Rysunek					1	1	1	1	1	1					1						1	
Zajęcia praktyczne	1	1	1	1	1				1	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	2	
Śpiew					1	1	1	1	1	1					1	1					1	1
Ćwiczenia cielesne															1 chł.	1 dz.					1 chłopcy	dziewcz. 1
Liczba godz. ucz.	13	14	17	18	24	15	16	19	20	26	13	14	17	18	30	23	13	14	17	18	30	29
Liczba godz. naucz.	13	14	17	18	24	15	16	19	20	26	13	14	17	18	34		13	14	17	18	34	

UWAGI:

do wariantu a)

Razem godzin nauczycieli 86. Religii uczy nauczyciel tej szkoły. Każda klasa uczy się oddzielnie.

*) Nasilenie godzin na naukę przyrody w miesiącach wskazanych programem.

do wariantu b)

Razem godzin nauczycieli 96 w czym 86 etatowych i 10 nadliczbowych. Religii uczy duchowny. Każda klasa uczy się oddzielnie.

do wariantu c)

Razem godzin nauczycieli 96, w czym 86 etatowych i 10 nadliczbowych. Kl. V (szkoły II st.) i 4 (szk. I st.) mają 20 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tym kl. V ma 10 godzin nauki osobnej a kl. 4 ma 3 godziny nauki osobnej. Ćwiczenia cielesne oddzielne dla chłopców i oddzielne dla dziewcząt z kl. V i kl. 4—po 1 godzinie.

do wariantu d)

Razem godzin nauczycieli 96, w czym 86 etatowych i 10 nadliczbowych. Klasy V i VI mają 26 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tym klasa V ma 4 godziny nauki osobnej, klasa VI zaś ma 3 godziny. Ćwiczenia cielesne oddzielnie dla chłopców i oddzielnie dla dziewcząt z kl. V i VI—po 1 godzinie.

80

OKÓLNIK MINISTERSTWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO Nr. 83.

z dnia 2 września 1937 r. (II P-7937/37)

w sprawie audycji radiowych dla szkół

W roku szkolnym 1937/38 Polskie Radio nadawać będzie codziennie dla młodzieży szkół powszechnych audycje o charakterze kształcącym i wychowawczym. Audycje te będą podwójne: poranne i południowe. Audycje poranne przeznaczone dla młodzieży wszystkich roczników, z wyjątkiem pierwszego i drugiego trwać będą 10 minut t. j. od godz. 8 do godz. 8.10, audycje południowe zaś 25 minut t, j. od godz. 11.15 do godz. 11.40 według następującego planu tygodniowego:

Poniedziałki	— pogadanki dla dzieci starszych (klasy V—VII szkół stopnia II i III i klasy IV szkół stopnia I)
Wtorek	— słuchowisko dla dzieci młodszych (klasy II—IV szkół stapnia II i III i klasy II—III szkół stopnia I)
Środa	— pogadanka dla dzieci młodszych,
Czwartek	— poranek muzyczny,
Piątek	— słuchowisko dla dzieci starszych,
Sobota	— „Śpiewajmy piosenki”.

Z pośród czwartkowych audycji muzycznych, poranki, nadawane w pierwszy i trzeci czwartek każdego miesiąca przeznaczone będą dla szkół powszechnych, natomiast poranki, nadawane w inne czwartki, przeznaczone będą dla szkół średnich ogólnokształcących.

Szczegółowy plan i program audycji południowych zawiera broszura wydana przez Polskie Radio p. n. „Radio w szkole”, którą szkoły, posiadające aparat radiowy otrzymają bezpłatnie.

Uznając wymienione audycje jako polecenia godną dodatkową pomoc szkolną należy w szkołach, zaopatrzonych w radioodbiorniki, zorganizować w razie sprzyjających warunków systematyczne słuchanie tych audycji przez młodzież szkolną — z tym jednak, że czas użyty na słuchanie audycji nie może być wliczony do czasu przeznaczonego na lekcje obowiązkowe. W zwiazku z powyższym w szkołach, w których audycje te zostoną wprowadzone, lekcja pierwsza rozpoczynać się będzie o godz. 8.15 a lekcja czwarta o godz. 11.45.

Z treści audycyj należy w miarę możności korzystać w szkolnej pracy pedagogiczno-dydaktycznej.

Dyrektor Departamentu

(—) Dr M. Pollak

81

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 16 września 1937 r. Nr. II W-8295/37

w sprawie dozwolenia do bibliotek uczniowskich wydawnictwa „Sport Szkolny”.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, że z inicjatywy Państw. Urz. W.F. i P.W. zawiązała się spółka, pracująca pod kontrolą P.U.W.F., która wydaje pismo tygodnik sportowy dla młodzieży szkolnej pod tytułem „Sport Szkolny” pod redakcją p. Lecha Górskiego. Tygodnik ten zapełni dotkliwą lukę w czasopiśmiennictwie dla młodzieży szkolnej, która w braku odpowiedniego pisma czyta prasę sportową ogólną, traktującą zagadnienia sportowe nie zawsze pod kątem widzenia potrzeb wychowawczych.

Ministerstwo dozwala „Sport Szkolny” do bibliotek uczniowskich oraz do świetlic i czytelni szkolnych.

Dyrekcje i kierownictwa szkół zachęcą do czytania tego czasopisma młodzież specjalnie zainteresowaną sportem, która w czasopiśmie „Sport Szkolny” znajdzie odpowiednie wskazówki w pracy nad przysposobieniem sportowym w myśl ogólnych wskazań wychowawczych.

Podsekretarz Stanu

(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

82

OKÓLNIK KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO Nr. 51

z dnia 24 września 1937 r. Nr. DH-21962/37

w sprawie Harcerskiego Kursu Zimowego dla nauczycieli (lek) w Krzemieńcu.

Do

P. P. Inspektorów Szkolnych Dyrekcyj Szkół Ogólnokształcących, Szkół Zawodowych oraz wszystkich szkół publicznych i prywatnych.

Celem zaznajomienia nauczycielstwa z ideowymi i metodycznymi zasadami harcerstwa, prowadzeniem drużyn i gromad zuchowych oraz prowadzeniem ćwiczeń polowych w zimie. Kuratorium organizuje w okresie ferii zimowych Koedukacyjny Kurs Harcerski dla nauczycieli (lek) w Krzemieńcu. W razie odpowiednich warunków atmosferycznych w programie kursu przewidziana jest nadto nauka jazdy na nartach.

Kurs odbędzie się *w czasie od 2.I.1938 r. (godzina 9 rano) do 8.I.1938 r.*

Uczestnikami kursu mogą być nauczyciele (lki) wszelkich kategorii szkół.

Wpisowe i opłata za kurs z pełnym utrzymaniem i pomieszczeniem wynosi 18—20 zł.

Wyżywienie i zakwaterowanie w internacie Państwowego Prawosławnego Seminarium Duchownego w Krzemieńcu.

Zgłoszenia wraz z wpisowym 5 zł. przesyłać należy bezpośrednio na ręce Okręgowego Instruktora Harcerstwa mgr. Adamcia Leopolda w Równem, Kuratorium O. S. W.

Zgłoszenie na kurs winno zawierać następujące dane: 1) imię i nazwisko, rok urodzenia, wyznanie, stanowisko służbowe oraz dokładny adres, pod którym należy przesłać przyjęcie na kurs; 2) deklarację, iż kandydat przybędzie punktualnie na kurs, podda się regulaminowi kursu i w dniu przybycia na kurs wpłaci należną kwotę za pobyt i utrzymanie.

Termin zgłoszenia upływa *10 grudnia 1937 r.*

Koszty przejazdów ponoszą uczestnicy przy czym korzystać będą z przejazdów ulgowych według taryfy specjalnej. Zaświadczenia na przejazd ulgowy otrzymują uczestnicy wraz z kartą przyjęcia.

Kandydaci przyjęci na kurs otrzymają szczegółowe informacje oraz wskazówki w sprawie przejazdu i wyekwipowania.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr E. Nowicki.*

83

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 18 września 1937 r. Nr. Szt-3555/37.

w sprawie filmu „Bohaterowie morza" i „Trafalgar".

Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca uwagę Kuratoriów na filmy: „Bohaterowie morza" i „Trafalgar", jako zasługujące na obejrzenie przez młodzież szkolną ze względu na swe wartości wychowawcze i pouczające.

Film „Bohaterowie morza" nadaje się zarówno dla młodzieży szkół powszechnych, jak i średnich, film „Trafalgar" głównie dla młodzieży liceów.

Naczelnik Wydziału

(—) Dr Wł. Zawistowski.

KOMUNIKATY

84

Poszukiwanie subskrybentów akcyj Banku Polskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest w posiadaniu nieodebranych akcyj Banku Polskiego, wystawionych na następujące osoby:

1. Szołkowską Malwinę.
2. Kluge Wiktora, cedowaną na Kurłowiczową Marię.

Ministerstwo wzywa zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do powyższych akcyj.

Zawiadomienie o kradzieży mikroskopów.

Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie zawiadomił, że w czerwcu 1937 r. skradziono z Zakładu Mikrobiologii i Przemysłu Rolnego Szkoły 6 mikroskopów.

Podając niżej numery skradzionych mikroskopów oraz ich charakterystykę. Kuratorium prosi o zwrócenie uwagi celem niedopuszczenia do ewentualnego ich nabycia.

Nr. mikroskopu	Firma	Tubus.	Nr. okularu	Nr. obiektywów	Nr. inwentarza
20 69 77	Leitz	wysuwany	4	4 i 8	IX/14
20 69 82	"	"	4	4 i 8	IX/15
20 73 09	"	"	4	4 i 8	IX/17
20 80 79	"	"	4	4 i 8	IX/19
26 31 34	"	niewysuwalny	4	4 i 8	IX/28
96 637	Reichert	wysuwany	odpowiedn. okul. Nr. 4	4 i 8	IX/38

Kurs pedagogiczny dla nauczycieli szkół zawodowych przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie.

Cele kursu

Kurs ma celu:

a) wprowadzenie w podstawy nauk o wychowaniu,

b) zorientowanie we współczesnych zagadnieniach wychowawczych na tle zawodów, do których szkoła przygotowuje,

c) zaznajomienie z zasadami dydatktyki,

d) zapoznanie z organizacją szkolnictwa, prac wychowawczych i instytucji społecznych z którymi szkoły zawodowe lub ich uczniowie się stykają,

e) wdrożenie do korzystania z literatury pedagogicznej i do poznawania środowisk.

Uprawnienia świadectwa ukończenia kursu.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 stycznia 1937 r. (Dz. U. M. W. R. i O. P. nr 2 poz. 28), świadectwo ukończenia Kursu stanowi jeden z warunków do uzyskania kwalifikacji zawodowej do nauczania w szkołach i kursach zawodowzch zgodnie z lit. b art. 5, lit. c. art. 6, lit. c. p. 1 art. 8. Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. nr 91, poz. 774).

Program kursu

Psychologia wychowawcza wraz ze wstępem psychologii ogólnej (40 g.).

Podstawy pedagogiki wraz z dydaktyką ogólną (40 g.).

Zagadnienia społeczne w wychowaniu (20 g.).

Zarys historii wychowania ze szczególnym uwzględnieniem historii szkolnictwa zawodowego (10 g.).

Organizacja szkolnictwa (10 g.).

Zarys psychotechniki i poradnictwa zawodowego (20 g.).

Higiena szkolna i społeczna (10 g.).

Wychowanie fizyczne (5 g.).

Organizacja i ochrona pracy (10 g.).

Struktura gospodarcza Polski a potrzeby szkolnictwa zawodowego (10 g.).

Ćwiczenia z zakresu psychologii ogólnej (10 g.). i dydaktyki (15 g.).

Zwiedzanie instytucji i szkół, hospitowanie lekcji.

Egzaminy

Po przesłuchaniu Kursu słuchaczów obowiązuje złożenie egzaminów z następujących przedmiotów wykładanych na Kursie: psychologia wychowawcza, pedagogika wraz z dydaktyką, organizacja szkolnictwa oraz z jednego z pozostałych przedmiotów do wyboru przez kandydata.

Słuchacze

Słuchaczami kursu mogą być:

1) czynni naczyciele szkół zawodowych.
2) kandydaci na nauczycieli szkół zawodowych o ile odpowiadają jednemu z następujących warunków;
   a) posiadają dyplom ukończenia szkoły wyższej,
   b) są słuchaczami ostatniego roku studiów uczelni wyższej.

Zapisy

na kurs semestru zimowego 1937/38 (październik — styczeń) przyjmuje Sekretariat Wolnej Wszechnicy Polskiej (Warszawa, gmach własny, ul. Wolnej Wszechnicy róg Opaczewskiej).

Do podania (na blankiecie, który można otrzymać pocztą lub u portiera) nalaży dołączyć: życiorys, zaświadczenie dyrekcji szkoły (nauczyciele czynni), dyplom lub zaświadczenie o zapisie na ostatni rok studiów uczelni wyższej (kandydaci na nauczycieli), 3 fotografie.

Opłaty: zł. 75 za całość Kursu.
zł. 25 za egzaminy.

Nauczyciele z poza Warszawy urlopowani na Kurs są proszeni o możliwie wczesne porozumienie się z kierownictwem Kursu w sprawie ułożenia planu zajęć i hospitacji.

„Urania" — czasopismo astronomiczne.

Urania, organ Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomii, jest jedynym popularnym pismem astronomicznym w Polsce. Zawiera ono artykuły omawiające przystępnie rozmaite zagadnienia astronomiczne, informacje z dziedziny najświeższych odkryć, kalendarz astronomiczny i t. p. W związku z wprowadzeniem astronomii do nauczania we wszystkich wydziałach liceów ogólnokształcących, w Uranii będzie otwarty nowy dział obejmujący zagadnienia astronomii w szkołach średnich.

Liczne wiadomości, przede wszystkim kalendarz astronomiczny, mogą okazywać wielką pomoc nauczycielowi astronomii, z tych też powodów Urania znaleźć się winna nie tylko w bibliotekach uczniowskich, lecz również w bibliotekach nauczycielskich.

Urania wychodzi we Lwowie 5 razy rocznie pod redakcją Dra Eugeniusza Rybki, profesora astronomii U. J. K. Prenumerata roczna wynosi 4.50 zł., adres redakcji i administracji: Lwów, ul. Długosza 8. Obserwatorium Astronomiczne.

Nowy Uniwersytet Wiejski w Harcerskim Ośrodku w Górkach Wielkich koło Skoczowa.

20 listopada b. r. zostanie otwarty w Ośrodku Harcerskim w Górkach Wielkich na Śląsku Cieszyńskim — Uniwersytet Wiejski. Pierwszy kurs trwać będzie od 20 listopada b. r. do 12 kwietnia 1938 r.

Zadaniem Uniwersytetu Wiejskiego w Górkach Wielkich będzie wychowanie zastępów młodzieży wiejskiej, któreby umiały i pragnęły podnieść życie na wsi na wyższy kulturalnie i gospodarczo poziom.

Uniwersytet Wiejski budził będzie swoich wychowanków do aktywnego życia duchowego, oraz do możliwie najczynniejszego życia w Społeczności Wiejskiej. Dążył on będzie do zorientowania swoich słuchaczy w dzisiejszej rzeczywistości polskiej tak kulturalnej jak i gospodarczej na ogólnym tle tej rzeczywistości, jaką przedstawia świat po wojnie. Starał się będzie uświadomić słuchaczy o roli wsi i kultury ludowej w nowym państwie polskim, oraz o możliwościach wnoszenia jej najlepszych wartości do wspólnego dorobku kultury narodowej.

Zadaniem jego również będzie budzenie u wychowanków gorących pragnień zmiany na lepsze stanu swoich środowisk wiejskich, oraz pomaganie im do wyrobienia sobie zdrowego, na zasadach harcerskich opartego poglądu na świat i życie.

Uniwersytet Wiejski w Górkach Wielkich będzie internatową placówką oświatową o charakterze ogólnokształcącym. Głównymi działami wiedzy będą nauki społeczne, przyrodnicze, oraz historia i język polski. Wyposażony będzie we wszelkie potrzebne pomoce naukowe tak w zakresie nauk humanistycznych jak przyrodniczych, rolnictwa i hodowli.

Pomieszczony będzie w nowym budynku Harcerskiego Ośrodka w Górkach Wielkich, w pięknej i zdrowej okolicy Beskidu Śląskiego.

Całkowita opłata za mieszkanie, wyżywienie i naukę wynosi 15 złotych miesięcznie.

Przyjmowana będzie młodzież męska pochodząca ze wsi i pracująca na wsi, w wieku 18 — 25 lat, z ukończoną przynajmniej szkołą powszechną I stopnia, w pierwszym rzędzie synowie drobnych i średnich rolników.

Zgłoszenia nadsyłać należy do dnia 31 października b. r. na adres:

Harcerski Ośrodek w Górkach Wielkich, poczta Skoczów, Śląsk Cieszyński.

Do zgłoszenia należy dołączyć: świadectwo szkolne, świadectwo lekarskie, świadectwo moralności, życiorys, ewentualne zaświadczenie o pracy w organizacjach wiejskich; podać także wielkość gospodarstwa ojcowskiego. Kandydaci przyjęci na kurs otrzymają odpowiedź do dnia 10 listopada b. r.

Informacji udziela kierownictwo Uniwersytetu Wiejskiego w Ośrodku Harcerskim w Górkach Wielkich.

Towarzystwo Popierania Ogrodów Szkolnych

przy pomocy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy założyło na terenie miejskiego Zakładu Hodowli Roślin przy ul. Chodkiewicza Nr. 11 przykładowy ogród szkolny. Ogród ten został zorganizowany w celu przedstawienia przykładu możliwie prostego rozplanowania małego terenu i dostosowania go do potrzeb nauczania w szkole powszechnej zwłaszcza w środowiskach wiejskich i małomiejskich środkowej części Polski. Towarzystwo P. O. S. dążąc w pracy swej nad ogrodami szkolnymi do opracowania najbardziej racjonalnych typów ogrodów szkolnych dla określonych okręgów klimatycznych i gospodarczych kraju—uprzejmie prosi P. T. Nauczycielstwo szkół powszechnych oraz osoby interesujące się tym zagadnieniem o odwiedzanie przykładowego ogrodu szkolnego i nadsyłanie swych uwag i spostrzeżeń Towarzystwa (adres Towarzystwa P.O.S. Warszawa, Al. Szucha 25, gmach Ministerstwa W. R. i O. P.).

Protokół

weryfikacji zawodów szkół średnich i zawodowych w Okręgu Szkolnym Wołyńskim o nagrodę przechodnią Zarządu Okręgu Wołyńskiego Związku Strzeleckiego Sportowego w roku 1937.

Na podstawie nadesłanych protokółów przeprowadzonych strzelań, Komisja stwierdziła, że w zawodach o nagrodę przechodnią Zarządu Okręgu Wołyńskiego Związku Strzelectwa Sportowego wzięło w roku 1937 — jako ostatnim w konkurencji—21 drużyn z 10 środowisk, które według zdobytych punktów zajęły następujące miejsca:

Klasyfikacja obowiązkowa	Klasyfikacja porządkowa		Ilość punktów
1	1	Gimnazjum Państwowe w Horochowie . . .	714
2	2	Państwowa Szkoła Miernicza w Kowlu i Drogowa .	629
3	3	Gimnazjum Państwowe w Kowlu	607
4	4	Pryw. Gimn. z ukr. jęz. naucz. w Równem . .	575
5	5	Gimnazjum Państwowe w Równem . . .	564
6	6	Gimnazjum Państwowe w Zdołbunowie . .	524
7	7	Pryw. Gimn. z rosyj. jęz. naucz. Równem . .	465
—	8	Gimnazjum Państwowe w Ostrogu . . .	440
8	9	Prywatne Gimn. z p. j. naucz. ,,Oświata" w Równem	415
—	10	Szkoła Handlowa w Krzemieńcu	398
—	11	Gimnazjum Państwowe w Dubnie . . .	394
—	12	Gimnazjum Państwowe w Sarnach . . .	389
—	13	Szkoła Handlowa P. M. S. w Łucku . . .	374
—	14	Państw. Prawosł. Sem. Duchowne w Krzemieńcu	372
9	15	Pryw. Gimn. z hebr. j. nauczania w Równem .	349
—	16	Gimnazjum Państwowe w Łucku	328
—	17	Pryw. Gimn. z pol. jęz. naucz. T. N. S. W. w Łucku	312
—	18	Gimnazjum Samorządowe w Krzemieńcu . .	302
—	19	Szkoła Rzemieślnicza w Łucku	294
10	20	Szkoła Handlowa ,,Oświata" w Równem . .	258
—	21	Państwowe Gimnazjum we Włodzimierzu . .	nieklasyfik.

Wobec powyższego Komisja stwierdza, iż na rok szkolny 1937/38 nagrodę przechodnią Zarząd Okręgu Wołyńskiego Zw. Strz. Sp. zdobył zespół Państwowego Gimnazjum w Horochowie, a dyplomy:

a) drużyna Szkoły Mierniczej i Drogowej w Kowlu,

b) drużyna Gimnazjum Państwowego w Kowlu.

W związku z tym, że rok ubiegły jest ostatnim w konkurencji zawodów o nagrodę przechodnią, Komisja stwierdza iż wyniki ułożyły się następująco:

Klasyfikacja obowiązkowa	Klasyfikacja obowiązkowa		Ilość punktów
1	1	Gimnazjum Państwowe w Kowlu	2217
2	2	Gimnazjum Państwowe w Równem . . .	2192
3	3	Prywatne Gimnazjum z ukr. jęz. n. w Równem .	2122
4	4	Prywatne Gimnazjum z ros. jęz. n. w Równem .	1959
—	5	Gimnazjum Państwowe w Sarnach . . .	1940
5	6	Prywatne Gimn. z pol. jęz. n. „Oświata" w Równem	1911
—	7	Państw. Praw. Semin. Duchowne w Krzemieńcu .	1772
6	8	Pryw. Gimn. z hebr. jęz. naucz. „Tarbut" w Równem	1763
—	9	Szkoła Handlowa w Krzemieńcu	1717
—	10	Gimnazjum Samorządowe w Krzemieńcu . .	1648

Na tej podstawie Komisja stwierdza iż nagrodę przechodnią Zarządu Okręgu Wołyńskiego Związku Strzelectwa Sportowego na własność zdobyły zespoły:

1) Gimnazjum Państwowego w Kowlu,

a dyplomy za miejsce II i III otrzymują:

2) Zespół Gimnazjum Państw. w Równem,
3) Zespół Prywatnego Gimnazjum z ukr. jęz. naucz. w Równem.

Na tym protokół zakończono.

Uwaga I. Zarząd Okręgu Wołyńskiego Związku Strzelectwa Sportowego pismem z dn. 19.VIII.37 r. Nr. 132—37 zatwierdził powyższy protokół.

Uwaga II. Komisja sklasyfikowała wszystkie nadesłane protokóły strzelań, zaznaczając jednak, iż obowiązuje numeracja klasyfikacji pierwszej, gdyż pozostałe drużyny nie wpłaciły wpisowego.

Film zawodoznawczy.

Poradnia Zawodowa Warszawskiego Koła Stowarzyszenia „Służba Obywatelska" wypożycza film zawodoznawczy, wykonany pod kierunkiem Ministerstwa W. R. i O. P. przy czynnym współudziale Poradni (opracowywanie scenariuszy, reżyseria fachowa i t. p.).

Omawiany film obejmuje następujące działy: kilimkarstwo i tkactwo, koronkarstwo i haftarstwo, introligatorstwo, fryzjerstwo, maślarstwo i serowarswto, gospodarstwo domowe, jubilerstwo oraz wykonany obecnie zawód sprzedawczyni—które to zawody przede wszystkim powinny zainteresować uczenice, kończące szkoły powszechne. Ponadto na filmie opracowane są zawody: pielęgniarstwo, fotografia i ogrodnictwo, nauka których dostępna jest dla dziewcząt, posiadających świadectwo ukończenia 4-ch klas (nowego typu) gimnazjum ogólnokształcącego. Poza ostatnio wymienionymi trzema działami, uczenicom tym należy również pokazywać gospodarstwo domowe (szkoły przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia, szkoły gospodarcze licealne) oraz maślarstwo i serowarstwo ze względu na istnienie kursu dla laborantek mleczarek.

Warunki wypożyczania filmu: 1 możliwie wczesne zamawianie filmu (najlepiej w miesiącach: grudzień — kwiecień), 2. koszt wypożyczenia całego filmu wynosi 22 zł., 3. można wypożyczać dowolnie kompletowane działy—koszt wypożyczenia wynosi wtedy 2 zł. od działu, 4. instytucja wypożyczająca ponosi ponadto koszt przesyłki pocztowej (ubezpieczonej), 5. instytucja wypożyczająca odpowiedzialna jest za całość taśmy filmowej, 6. film może być wyświetlany tylko na dobrym aparacie projekcyjnym.

Czas trwania projekcji całego filmu wynosi prawie trzy godziny. Ze względów więc pedagogicznych należy bądź organizować 2 seanse (6 zawodów i 7 zawodów), bądź po

wyświetleniu 7 działów robić przerwę 15 — 20 minutową.

Wyświetlanie filmu zawodoznawczego powinno być poprzedzone wygłoszeniem na terenie szkół pogadanek o wyborze zawodu i o zawodach, objętych filmem.

Na życzenie—Warszawska Poradnia Zawodowa może wysłać komplet pogadanek za opłatą 90 gr.

Wydawnictwo p. t. „Pieśni inscenizowane".

Organ korpusu podoficerów służby stałej armii, marynarki wojennej i K. O. P. „Wiarus" wydał część pieśni pióra kpt. Adama Kowalskiego w formie inscenizowenej oraz z objaśnieniami i nutami p. t. „Pieśni inscenizowane". Objaśnienia są tak wyczerpujące, że pozwalają na zorganizowanie imprez wśród najprymitywniejszych warunków.

Cena wydawnictwa w estetycznej broszurze wraz z przesyłką wynosi 2 zł. w administracji „Wiarusa", Warszawa, Nowy-Świat 23/25.

85

KONKURSY

Na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. Rzp. Pol. Nr. 104, poz. 873 z roku 1932) — Kuratorium ogłasza następujące konkursy, na stanowiska kierowników szkół:

1) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej z polskim językiem nauczania w Uściługu, powiatu włodzimierskiego. Szkoła mieści się w budynku własnym. Przy szkole jest mieszkanie dla kierownika składające się z 2 pokoi i kuchni. Ziemi przy szkole około 3 ha.

2) 5-klasowych publicznej szkoły powszechnej w Mirogoszczy, pow. Dubieńskiego z polskim językiem nauczania oraz czeskim i ruskim jako przedmiotem. Szkoła mieści się w budynku własnym. Przy szkole znajduje się mieszkanie dla kierownika, składające się z 3-ch pokoi i kuchni.

Kandydaci ubiegający się o powyższe stanowiska winni odpowiadać warunkom, przewidzianym w art. 12 wyżej powołanej ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci posiadający dodatkowe, poza przepisanymi, kwalifikacje zawodowe.

Podania należy wnosić drogą służbową do odnośnych Inspektorów Szkolnych w terminie czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego konkursu w Dzienniku Urzędowym Kuratorium.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

BIULETYN CENTRALNYCH PRACOWNI DYDAKTYCZNYCH
WARSZAWA, HOŻA 88.

PRZYRZĄDY DO NAUCZANIA FIZYKI I ASTRONOMII W KLASIE I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO.

Przyrządy do nauczania fizyki i astronomii Liceum ogólnokształcącego w klasie I.

W programie nauczania zostały rozróżnione tematy bezwzględnie obowiązujące oraz tematy do wyboru (ujęte w nawiasy kwadratowe).

Wybór tych ostatnich pozostawiono nauczycielowi. Liczba tematów wybranych oraz ich zakres mogą być bardzo różne. W żadnym jednak przypadku nie wolno nauczycielowi poprzestać wyłącznie na tematach bezwzględnie obowiązujących.

Biorąc to pod uwagę, w niniejszym wykazie ujęto w nawias kwadratowy przyrządy, dotyczące materiału pozostawionego do wyboru nauczyciela (wybór zależy od warunków lokalnych, przygotowania młodzieży i t. p.).

Wykaz ma znaczenie orientacyjne: ma ułatwić pracę nauczyciela w okresie przejściowym, przed ukazaniem się ostatecznej redakcji programu i podręczników.

Objaśnienia znaków: kreska („—") oznacza przyrząd pojedyńczy (do demonstracji);
„ćw." oznacza, że należy nabyć tyle przyrządów, ile jest zespołów ćwiczących.

Wydział matematyczno-fizyczny.
Klasa I.

1. Stoper (0,1 sek.) ćw.
2. Metronom —
3. Wózek żelazny na szybie dł. 1 m. z blokiem i szalką ćw.
4. Odważniki 1—500 g. (10—500 mg) ćw.
5. Spadkownica Atwooda —
6. Wirownica —
7. Przyrząd kulkowy (do wirownicy) —
8. Regulator Watta —
9. Zbiornik szklany z cieczami o różnych gęstościach (do wirownicy) —
10. Ilustrator spłaszczenia Ziemi (do wirownicy) —
11. Ilustrator spadania ciał w próżni (rura Newtona) —
12. Pompa powietrzna rozrzedzajaca —
13. [Pistolet do demostrowania rzutów pocisku] —
14. Dwa wahadła proste o różnych masach ćw.
15. Katetometr prosty ćw.
16. Statyw żelazny z łapką i kółkiem ćw.
17. Klin (model Fricka) —
18. Śruba z nakrętką —
19. Jeden z wielokrążków —
20. [Przyrząd do wykazanie zależności momentu bezwładności od masy oraz odległości środka masy od osi obrotu] —
21. [Giroskop] —
22. Komplet aerodynamiczny, uwzględniający możność dokonania niektórych pomiarów —
23. Sprężyna (antena pokojowa), jako przyrząd do wywołania ruchu drgającego prostego (harmonicznego) —
24. Przyrząd do demonstacji zjawisk falowych np. falownica, sprężyna antenowa, wąż gumowy —
25. [Przyrząd perkusyjny Mariotte'a do wykazania przenoszenia energii za pomocą fali] —
26. Kamerton z ostrzem —
27. Sonometr (polichord) —
28. Piszczałka wargowa [ew. komplet piszczałek (8 szt.; gama diatoniczna)] —
29. Piszczałka stroikowa —
30. Syrena Cagnarda de Latour'a, ew. Syrena Sawarta —

31. Miech (można ew. wykorzystać miech z pracowni robót) —
32. Rura Kundta —
33. Klosz z dzwonkiem (do pompy pneumatycznej) —
34. Dwa kamertony o jednakowej wysokości tonu np. 435 drgań (na rezonatorach) —
35. Jeden kamerton o odmionnej wysokości tonu np. 512 (na rezonatorze) —
36. [Termometr gazowy] —
37. [Termoogniwo] —
38. Rurka Meldego lub inny przyrząd do empirycznego wyprowadzenia prawa Boyle,a —
39. Przyrząd do wyznaczania zależności prężności pary od rodzaju cieczy —
40. Przyrząd do wyznaczania spółczynników rozszerzalności gazów ćw.
41. Higrometr —
42. Termoergometr (przyrząd do wyznaczenia równoważnika dynamicznego ciepła) ćw.
43. Lampa, jako punktowe lub liniowe źródło światła ćw.
44. Przyrząd do demonstracji zasadniczych zjawisk optycznych — optyki geometrycznej ćw.
45. Ława optyczna ze źródłem światła, ekranem, zwierciadłem wklęsłym, wypukłym, 2 soczewkami wypukłymi f=+7, 5 cm. oraz f=+15 cm., soczewką wklęsłą (f=—15 cm.) i fotometrem ćw.
46. Prostopadłościenna płytka szklana lub półkrążek szkl. z rysą i celownikiem pg. prof. Gutkowskiego ćw.
47. Przyrząd do demonstracji prążków Newtona
48. Przesłona szczelinowa ćw.
49. Siatka dyfrakcyjna o słabej zdolności dyspersyjnej (o stałej od 0,02 do 0,1 mm). —
50. [Interferometr] —
51. Przyzmat o wielkiej dyspersji —
52. Objektyw o ogniskowej od 10 do 20 cm., o jasności conajmniej 1:4,5 (ew. „triplet") —
53. Spektroskop ćw.
54. Przyrząd do demonstracji polaryzacji światła —
55. Polarymetr —
56. Rurki Plückera z wodorem, azotem, amoniakiem, parą sodu —
57. Tellurium (Słońce, Ziemia, Księżyc) —
58. Gnomon —
59. Teodolit —
60. Luneta (conajmniej 30-krotna) —

Wydział humanistyczny.

Klasa I.

1. Stoper (0,1 sek.) ćw.
2. Wózek żelazny na szybie dług. 1 m. (z bloczkiem i szalką ćw.
3. Odważniki 1—500 g., 10—500 mg. ćw.
4. Spadkownica Atwooda —
5. Dwa wahadła proste o różnych masach ćw.
6. Katetometr (prosty) ćw.
7. Statyw żelazny z łapką i kółkiem ćw.
8. Sprężyna (antena pokojowa), jako przyrząd do wywołania ruchu drgającego prostego (harmonicznego) —
9. Przyrząd do demonstracji zjawisk falowych, np. falownica, sprężyna antenowa, wąż gumowy —
10. Kamerton z ostrzem —
11. [Ława optyczna ze źródłem światła, ekranem, zwierciadłem wklęsłym, soczewkami wypukłymi (f+7,5 cm.) (f=+15 cm.), soczewką wklęsłą (f=—15 cm.) i fotometrem] ćw.
12. Prostopadłościenna płytka szklana lub półkrążek szkl. z rysą i celownikiem pg. prof. Gutkowskiego ćw.
13. Pryzmat o wielkiej dyspersji —
14. Spektroskop —
15. Rurki Plückera z wodorem i z helem —
16. Tellurium (Słońce, Ziemia, Księżyc) —
17. Gnomon —
18. Luneta (conajmniej 30-krotna) —
19. Pałeczki do elekryzowania ćw.
20. Dwa wahadła elektryczne ćw.
21. Dwa elektroskopy ćw.
22. Kondensator płytowy o przesuwanych okładkach —
23. Butelka lejdejska rozbierana —
24. Maszyna elektrostatyczna (influencyjna Whimshursta, lub multiplikator napięcia)
25. Cewka indukcyjna Ruhmkorffa lub inne źródło wysokiego napięcia —
26. [Komplet rezonansowy Lodge'a] —
27. [Oscylator i rezonator Hertza] —
28. Woltametr do elektrolizy roztworów kwasów z platynowymi elektrodami —
29. Woltametr miedziowy —
30. Komplet rur z elektrodami, wypełnionych gazem o różnym stopniu rozrzedzenia —
31. Rurki Crookes'a a) z krzyżem, b) z blaszką platynową —
32. Rurka Goldsteine (promienie dodatnie) —
33. Lampa Röntgena —
34. Ekran fluoryzujący —
35. Komplet przyrządów do wykazania zjawiska fotoelektrycznego —

Wydział klasyczny.

Klasa I.

1. Stoper (0,1 sek.) —
2. Wózek żelazny na szybie dług. 1 m. (z blokiem i szalką) —
3. Odważniki 1—500 g., 10—500 mg. —
4. Spadkownica Atwooda —
5. Wirownica —
6. Przyrząd kulkowy (do wirownicy) —
7. Regulator Watta (do wirownicy) —
8. Ilustrator spłaszczenia Ziemi (do wirownicy) —
9. Ilustrator spadania ciała w próżni (rura Newtona) —
10. Pompa powietrzna rozrzedzająca —
11. [Sprężyna (antena pokojowa), jako przyrząd do wywołania ruchu drgającego prostego (harmonicznego)] —
12. [Przyrząd do demonstracji zjawisk falowych np. falownica, sprężyna antenowa, wąż gumowy] —
13. Lampa, jako punktowe lub liniowe źródło światła —
14. Przesłona szczelinowa —
15. [Siatka dytrakcyjna o słabej zdolności dyspersyjnej] (o stałej od 0,02 do 0,1 mm) —
16. Tellurium (Słońce, Ziemia, Księżyc) —
17. Gnomon —
18. Luneta (conajmniej 30-krotna) —
19. Pałeczki do elektryzowania —
20. Dwa wahadełka elektryczne —
21. Dwa elektroskopy —
22. Cewka indukcyjna Ruhmkorffa lub inne źródło wysokiego napięcia —
23. Komplet rur z elektrodami, wypełnionych gazem o różnym stopniu rozrzedzenia —
24. Rurki Crookes'a a) z krzyżem, b) z blaszką platynową —
25. [Rurka Goldsteina (promienie dodatnie)] —
26. Lampa Röntgena —
27. Ekran fluoryzujący —

Wydział przyrodniczy.

Klasa I.

1. Stoper (0,1 sek. ćw
2. Metronom —
3. Wózek żelazny na szybie dług. 1 m. z blokiem i szalką ćw.
4. Odważniki 1—500 g., 10—500 mg. ćw.
5. Spadkownica Atwooda —
6. Wirownica —
7. Przyrząd kulkowy (do wirownicy) —
8. Regulator Watta —
9. Zbiornik szklany z cieczami o różnych gęstościami (do wirownicy) —
10. Ilustrator spłaszczenia Ziemi (do wirownicy) —
11. Ilustrator spadania ciał w próżni (r[illegible] Newtona) —
12. Pompa powietrzna rozrzedzająca —
13. Pistolet do demonstrowania rzutów pocisku —
14. Dwa wahadła proste o różnych masach ćw.
15. Katetometr (prosty) ćw.
16. Statyw żelazny z łapkę i kółkiem ćw.
17. Przyrząd do wykazania zależności momentu bezwładności od masy oraz odległości środka masy od osi obrotu —
18. Giroskop —
19. Komplet aerodynamiczny, uwzględniający możność dokonania niektórych pomiarów —
20. Sprężyna (antena pokojowa) jako przyrząd do wywołania ruchu drgającego prostego (harmonicznego) —
21. Przyrząd do demonstracji zjawisk falowych np. falownica, sprężyna antenowa, wąż gumowy —
22. Kamerton z ostrzem —
23. Dwa kamertony o jednakowej wysokości tonu np. 435 drgań (na rezonatorach)
24. Jeden kamerton o odmiennej wysokosci tonu (np. 512 drgań) na rezonatorze —
25. Termometr gazowy —
26. Termoogniwo —
27. Rurka Meldego lub inny przyrząd do empirycznego wyprowadzenia prawa Boyle'a ćw.
28 Przyrząd do wyznaczania spółczynnika rozszerzalności gazów ćw.
29. Higrometr —
30. Przyrząd do wykazania zależności prężności pary nasyconej od rodzaju cieczy —
31. (Przyrząd do wyznaczenia równoważnika dynamicznego ciepła) Teormoergometr ćw.
32. Tellurium (Słońce, Ziemia, Księżyc) —
33. Gnomon —
34. Luneta (conajmniej 30-krotna) —

Przezrocza do astronomii.

Widok nieba na półkuli północnej
Widok nieba na półkuli południowej
Ruch roczny Słońca po sklepieniu nieba
Fazy księżyca
Zaćmienie Księżyca
Układ geocentryczny Ptolomeusza
Układ heliocentryczny Kopernika
Tablica porównawcza planet
Tablica wielkości dotyczących układu planetarnego i Słońca
Komety typu I wg. Bredichina
Komety typu II wg. Bredichina

Ko[illegible] typu III wg. Bredichina
Kometa 1811 r.
Kometa Donati'ego
Kometa Halley'a
Rozpadanie się komet
„Gwiazdy spadające" rój sierpniowy § przecięcie się dwu tych rojów i rój listopadowy § z drogą Ziemi
Reflektor astronomiczny
Refraktor astronomiczny
Obserwatorium astronomiczne w Warszawie
Obserwatorium wysokogórskie.

Portrety.

Ptolomeusz
Kopernik
Galileusz
Kepler
Newton
Tycho Brahe
Hershel

Za Komisję Doradczą
(—) *Inż. J. Alichniewicz*
Instruktor Ministerialny

BIULETYN CENTRALNYCH PRACOWNI DYDAKTYCZNYCH
WARSZAWA, HOŻA 88.

INWENTARZ LABORATORIUM CHEMICZNEGO DLA LICEUM MAT. FIZYCZNEGO I PRZYRODNICZEGO.

I. Inwentarz uczniowski *).

W każdej szafce stołu laboratoryjnego inwentarz uczniowski służy najwyżej dla 2-ch uczniów.

1. Podstawka drewniana do probówek, w niej 8 probówek, z których przynajmniej 2 ze szkła trudnotopliwego. Wymiary probówek: ⌀ zewnętrzna 1,5 cm. wysokość 15 cm.
2. Tryskawka na 500 cm.^{3} ze szkła trudnotopliwego.
3. Kolbka kulista z dnem płaskim na 250 cm.^{3} ze szkła trudnotopliwego.
4. Kolbka erlenmejerka na 150 cm.^{3} ze szkła trudnotopliwego.
5. 2 zlewki trudnotopliwe: 1-sza na 100 cm.^{3} (50 mm. ⌀ × 70 mm.), 2-ga na 250 cm.^{3} (65 mm. ⌀ × 90 mm.).
6. Lejek o średnicy 7-cm.
7. Parowniczka porcelanowa o średnicy 8 - cm.
8. Tygielek porcelanowy z przykrywką o średnicy górnej 35 mm. dolnej 20 mm. a wysoki na 40 mm.
9. Trójkąt porcelanowy odpowiedni do tygielka.
10. Łapka ze sprężyną do probówek.
11. Pipetka na 1 cm. z jedną kreską.
12. Pręcik szklany długi na 20 cm., gruby na 6 mm.
13. Szkiełko zegarkowe o średn. 9 cm.
14. Łyżeczka rogowa, długa na 12—14 cm.
15. Rurka szklana prosta, długa na 30 cm., średnicy zewnętrznej 6 mm. wewnętrznej 4 mm.
16. Rurka szklana zgięta pod kątem prostym, długość boku 7,5 cm. średnicy zewnętrznej 6 mm. wewnętrznej 4 mm.
17. Rurka kauczukowa, długa na 12 cm. średnicy zewn. 7 mm., wewnętrznej 4 mm.

II. Inwentarz stołu uczniowskiego.

1. Dwa palniki Bunsena z pierścieniem lub 2 lampki spirytusowe.
2. Dwie rurki kauczukowe do palników Bunsena, długie na 75 cm., średnicy odpowiednio do kranu gazowego i palnika.
3. Trójnóg średnicy zewn. 12 cm. wysoki na 21 cm.
4. Statyw żelazny na płycie, wysoki na 50 cm.
5. Uchwyt mosiężny duży (do chłodnicy, cylindra).
6. Uchwyt mosiężny średni (do probówek, rurek, kolbek).
7. Pierścień o średnicy 9,5 cm.
8. Trzy łączniki do uchwytów i pierścienia.
9. Dwie siatki azbestowe.
10. Miska żelazna (kąpiel piaskowa) o średnicy 15 cm.
11. Szczypce stalowe niklowane do tygli.
12. Nożyczki.
13. Szczoteczka do probówek z pendzelkiem na końcu.
14. Dmuchawka ustna bez ustnika.
15. Zlewka litrowa grubościenna.
16. Sześć butelek na 200 cm.^{3} z korkami doszlifowanemi na pospolite odczynniki.
17. Słoik z szeroką szyjką pojemności 100 cm.^{3} na papierki lakmusowe z przykrywką.
18. Kroplomierz na 25 cm.^{3} do fenolftaleiny.

---

*) szereg pozycyj w tym i następnych inwentarzach jest identyczny z pozycjami inwentarzy dla gimnazjum („Poradnik" Min. W. R. i O. P. Rok VII zeszyt 1 (15) Warszawa, 1937. Skład Główny, „Nasza Księgarnia" Warszawa, ul. Świętokrzyska Nr. 18).

III. Inwentarz ogólny demonstracyjny i zapasowy.

1. Krystalizatory o średnicy 25 cm. wysokie na 8 cm. z grubego szkła po jednym na każdy stół laboratoryjny.
2. Butelki z obciętym dnem o średnicy 15 cm. po jednej na każdy stół.
3. Moździerze porcelanowe o średnicy 10 cm. po jednym na każdy stół.
4. Tygle żelazne o średnicy 5 cm., wysokie na 2 cm. po jednym na każdy stół.
5. Łyżeczki żelazne do spalań o średnicy 15 mm. płytkie na każdy stół 2.
6. Retorty trudnotopliwe na 100 cm.^{3} z tubusem i korkiem szlifowanym po jednej na każdy stół.
7. Cylindry miernicze na 100 cm.^{3} po jednym na każdy stół.
8. Biurety na 25 cm.^{3} ze ściskaczem Mohra po jednym na każdy stół.
9. Pipety na 10 cm.^{3} z jedną kreską po jednej na każdy stół.
10. Termometry pałeczkowe do 250^0 po jednym na każdy stół.
11. Magnesy proste do po jednym na każdy stół.
12. Moździerz agatowy średnicy 50 mm. jedna sztuka.
13. Moździerz stalowy średnicy 10 cm. jedna sztuka.
14. Ściskacze do korków drewnianych 2 sztuki.
15. Komplety świdrów niklowych do korków (dwa) 2.
16. Noże do krajania szkła (dwa) 2.
17. Kolby miarowe na 10 cm.^{3}, 25 cm.^{3}, 100 cm.^{3} i 250 cm.^{3} po 4 sztuki.
18. Kolby miarowe na 500 cm^3 i 1000 cm.^{3} po 2 sztuki.
19. Areometry 0,6 — 1,0 i 1,0 — 1,4 po 4 sztuki.
20. Cylindry do zbierania gazów na na 300 cm.^{3} z płytkami szlifowanymi 10 szt.
21. Lejki szklane o średnicy 9 cm.— 5 sztuk.
22. Lejki szklane o średnicy 15 cm.— 2 sztuki.
23. Kolbki destylacyjne trudnotopliwe na 100 cm.^{3} i 250 cm.^{3} po 2 sztuki.
24. Retorty trudnotopliwe na 150 cm.^{3} i 250 cm.^{3} z korkami doszlif. po 2 szt.
25. Kolby trudnotopliwe na 1000 cm.^{3}— 2 sztuki.
26. Probówki trudnotopliwe 1 cm. $\times$ 10 cm.—25 sztuk.
27. Probówki trudnotopliwe 2,5 cm. $\times$ 25 cm.—25 sztuk.
28. Parownice porcelanowe o średnicy 12,5 cm.—10 sztuk.
29. Tygle kwarcowe $^{35}/_{35}$—2 sztuki.
30. Łodeczki porcelanowe $^{90}/_{12}$ niepolewane—10 sztuk.
31. Rurek szklanych łatwotopliwych średnicy zewn. 0,6 cm., wewn. 0,4 cm. — 4 kg.
32. Rurek szklanych trudnotopliwych średnicy zewn. 1,5 cm. na 50 cm. — 6 sztuk.
33. Rurek kauczukowych średnicy 4 $\times$ 7 mm. — 10 metrów.
34. Rurek kauczukowych średnicy 7 $\times$ 10 mm. — 10 metrów.
35. Korki gumowe odpowiednie do probówek, kolbek po 5 sztuk każdego wymiaru.
36. Korki drewniane jak wyżej (w pozycji 35)—po 25 sztuk.
37. Rozdzielacze na 100 cm.^{3} i na 250 cm.^{3} — po 2 sztuki.
38. Wkraplacze na 25 cm.^{3} — 10 sztuk.
39. Lejki zabezpieczające proste z długą szyjką średnicy 5 cm. — 4 sztuki.
40. Kolbki na 250 cm.^{3} — 4 sztuki, (jak do prób Marsha).
41. Zlewki grubościenne na 1000 cm.^{3}— 6 sztuk.
42. Eksykatory Scheiblera średnicy 130 mm. — 4 sztuki; średnicy 200 mm. — 2 sztuki.
43. Wstawki porcelanowe do eksykatorów z nóżkami i otworami na tygle odpowiednio do wielkości i ilości p/g 42.
44. Suszarki żelazne z pojedyńczymi ściankami 200 $\times$ 300 $\times$ 180 mm.—2 szt.
45. Podstawki do suszarek p/g 44 — 2 sztuki.
46. Pompa ssąca Körtinga metalowa (o ile jest wodociąg) — 2 sztuki.
47. Kolbka ssakowa na 250 cm.^{3} z lejkiem Buchnera (o ile jest wodociąg)—2 sztuki.
48. Aparat Kippa: jeden—litrowy, dwa—półlitrowe.
49. Gazometry szklane 6 — 8 litrowe — 2 sztuki.
50. Butla stalowa do tlenu.
51. Butla stalowa do dwutlenku węgla.
52. Kąpiele wodne miedziane średnicy 150 mm.—4 sztuki.
53. Chłodnice Liebiga z przedłużaczami, długość płaszcza zewnętrznego 40 cm.—5 sztuk.
54. Chłodnice Liebiga krótkie — płaszcz zewnętrzny 10 cm. — 10 sztuk.
55. Deflegmator kolbowy—2 sztuki.
56. Płóczki Drexla na 150 cm.^{3}—10 sztuk.
57. Cylindry Freseniusa (wieże) na 200 cm.^{3} — 4 sztuki.
58. Rurki U z bocznymi tubusami, wysokość ramion 10 cm., średn. wewn. 1,5 cm. — 4 sztuki.
59. Aparaty potażowe—4 sztuki.
60. Przyrząd Wiktora Meyera — 2 sztuki.
61. Krioskop — 2 sztuki.
62. Ebulioskop — 1 sztuka.

63. Dializator — 2 sztuki.
64. Spintaryskop—2 sztuki.
65. Woltametr z elektrodami platynowymi — 1 sztuka.
66. Woltametr z elektrodami węglowymi — 1 sztuka.
67. Eudiometry Bunsena na 50 cm.^{3} z podziałką na $^1/_{10}$ cm. — 2 sztuki.
68. Akumulatory 4—ogniw.
69. Induktor Ruhmkorffa.
70. Elektrody platynowe powierzchni 1,5 cm^2 — 1 para.
71. Drucik platynowy po jednym na stół.
72. Szkła kobaltowe — 10 sztuk.
73. Łyżki rogowe długie 20 cm.—6 sztuk.
74. Łyżki rogowe długie 14 cm.—6 sztuk.
75. Łopatki niklowe 2 cm. szerokości, 1 cm. szerokości, po 2 sztuki.
76. Szczotki do próbek—10 sztuk.
77. Szczotki do kolb—4 sztuki.
78. Szczotki do cylindrów—4 sztuki.
79. Szczotki do rurek (jak do fajek) — 4 sztuki.
80. Szczypce do zbierania rtęci.
81. Waga talerzowa z odważnikami — 1 sztuka.
82. Wagi precezyjne z odważnikami maksymalne 250 g., dokł. 0,01 g. po 1 sztuce na każdy stół.
83. Waga analityczna z obciąż. 200 g. dokł. 0,002 g, części agatowe w oszklonej szafce, komplet odważników — 1 sztuka.
84. Palniki Mekera — 2 sztuki.
85. Dmuchawka nożna, palnik i miech—1 sztuka.
86. Palniki spirytusowe „Oniks" Barthela z rurą gumową—5 sztuk (wtedy trójnogi należy brać o wymiarach $^{130}/_{150}$ mm. skreślić trójnogi dla palników gazowych).
87. Palniki motylkowe — 2 sztuki.
88. Piecyk elektryczny (temp. 800 — 850^0 C.).
89. Butelki z korkami doszlifowanymi i napisami trawionymi dla stężonych HCl, HNO^3, H^2SO^4, NH^3 na 250 cm.^{3}.
90. Butle z tubusem dolnym na 4 — 6 litrów — 10 sztuk.
91. Bibuły do sączenia 100 arkuszy.
92. Sączków średnicy 110 mm. super—200 sztuk.

UWAGA. Do ogólnego inwentarza należy dołączyć 20% inwentarza uczniowskiego, inwentarza stołu laboratoryjnego, stanowiących zapas niezbędny.

Za Pracownię Dydaktyczną Chemii
Kierownik Pracowni
(—) *J. Harabaszewski*
Instruktor Ministerialny.

DZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ

FR. ŁYSEK
Równe

Przygotowanie, organizowanie i ukończenie wycieczek oświatowo-krajoznawczych wśród młodzieży wiejskiej.

Zapoczątkowana w r. ub. akcja wycieczkowa dała nam pewne doświadczenia, jak organizować wycieczki z młodzieżą wiejską. Młodzież wiejska inaczej traktuje wycieczkę — o ile jeszcze w żadnej wycieczce udziału nie brała — aniżeli młodzież z miast. Dziewczęta i chłopcy wsiowi z jednej strony chcieliby gdzieś ze wsi wyjechać, coś zobaczyć, ale cechuje ich jakaś obawa przed nieznanym, jakiś niekiedy strach „że tak daleko pojadą, a zgubić się mogą". Uczucie takie u młodzieży miejskiej jest nieznane. Dlatego też w grupach młodzieży wiejskiej należałoby w trakcie zimowego przygotowania wycieczki starać się usuwać „strach przed nieznanym". Można to robić z powodzeniem przez opowiadanie wrażeń z jakiejś odbytej przez organizatora wycieczki, opowiadanie o przeżyciach, organizacji, trudnościach zazwyczaj napotykanych i t. p. — ale nigdy nie minorowo, nigdy poważnie, jak lekcję katechizmu, lecz z humorem, na wesoło w pogwarkach wzajemnych. Tematu do rozmowy będzie dużo. Młodzież nie zawsze potrafi stawiać odpowiednie pytania. Myśli niekiedy zbiegają się do ogólnikowego niepokoju: „jak tam będzie na wycieczce". Rzecz oczywista, że odpowiedź: "zobaczycie jak będzie" — albo nawet bliższa: „zobaczycie morze, nowe miasto, port i t. p." nie zadowoli młodzieży, nie zaspokoi ich cie-

kawości i nie usunie tego niepokoju przed nieznanym.

Konieczną rzeczą będzie omówienie tego, co się ma zobaczyć. Będą to pewne przygotowania naukowe, które równocześnie zbliżą młodzież do wycieczki. Gdy się ma zamiar zwiedzić np. Gdynię, należałoby owówić, posługując się ilustracjami, Gdynię jako wieś i dzisiejszą, port, urządzenia techniczne, do czego służą, jak działają, pokazać i omówić z ilustracji rybaków i ich zajęcia, przybory służące do połowu ryb, ryby, kutry, statki i okręty, przeczytać z bibioteczki coś o morzu pokazać ilustracje okrętów wojennych, portów itp. Należałoby młodzież zaznajomić o planach i możliwościach jazdy. Niech sama młodzież obliczy odległości na mapie, niech zaznajomi się z miejscowościami, które ma przejeżdżać, z rzekami i ważniejszymi węłami kolejowymi i t. d. Kierownik wyciecki nie może zapomnieć i o tym, że niektórzy z młodzieży wiejskiej mogą jechać koleją poraz pierwszy. Wówczas o samej kolei i pociągach dużo opowiedzieć może: np. o dworcach i urządzeniach, tablicach kierunkowych jazdy, semaforach, rozkładach jazdy, służbie kolejowej, prawach i obowiązkach pasażerów (wagony i przedziały dla palących i niepalących, przedziały dla kobiet, miejsca w wagonach, otwieranie okien, hamulec bezpieczeństwa i t. p.). Młodzież dostrzega, a raczej wyczuwa, ze nic groźnedo i niebezpiecznego dla niej nigdzie nie będzie; bojaźń przed nieznanym powoli mija, a rodzi się zaufanie do kierownika.

Tego wszystkiego nie można zrobić w ciągu jednego wieczoru i dlatego zebrań musi być więcej, w zależności od elementu i jego przygotowania. Sam Kierownik musi najpierw zebrać materiał potrzebny i dobrze śię z nim zaznajomić. Pomocny mu w tym będzie informator wycieczkowy, w którym znajdzie tak wskazówki, jak i odpowiednią lekturę (przewodniki) dla siebie.

A teraz sama organizacja:

Młodzież wiejska, nawet ze wsi zamożnych, nie ma zrozumienia łożenia pieniędzy na cele oświatowe i zdobycie funduszów na wycieczkę będzie rzeczą bodaj najtrudniejszą w całej organizacji wycieczki. Dlatego też na początek lepiej będzie organizować wycieczki niedalekie, jako tańsze, do ciekawych a bliskich miast, szkół, fabryk, zakładów i okolic. Wycieczki takie przygotowują młodzież do organizowania wycieczek dalszych, rozmiłowują w organizowaniu wycieczek, o co nam głównie chodzi. Długotrwałe i dalekie wycieczki mogą młodzież nieprzywykłą łatwo zniechęcić, szczególnie, gdy coś w organizacji niedomaga.

Chcąc zorganizować wycieczkę na wiosnę lub w lecie, należałoby rozpocząć przygotowania już w jesieni, bodaj że zaraz z rozpoczęciem roku szkolnego, szczególnie gdy chodzi o zebranie funduszów. Dobrze będzie określić stałe miesięczne wkładki i dopilnowywać, by były regularnie wpłacane, oraz zorganizować konkurs oszczędności. Zbieranie składek i oszczędności powierza się samej młodzieży, która wyłania komitet lub zarząd, dbający o to, by każdy grosz był zanotowany na właściwym koncie, a wniesiony na zbiorową książeczkę P. K. O. lub K. K. O. Tym samym wdraża się młodzież do oszczędzania i praktycznie zaznajamia z kasami oszczędnościowymi. Źródłem dochodów na wycieczkę będą też różne imprezy, organizowane przez młodzież ze specjalnym przeznaczeniem na wycieczkę. Tą drogą zdobyte pieniądze powinny stanowić fundusz pożyczkowy, ewentualnie zapomogowy dla niezamożnych. Kierownik wycieczki musi już zgóry przewidzieć, ile młodzież może zebrać w ciągu okresu przygotowawczego drogą składek, ile z oszczędności, a ile drogą imprez i z dochodów innych' np. prace zarobkowe całego zespołu z przeznaczeniem na fundusz wycieczkowy. W zależności od tego poczyni starania o subsydia u władz państwowych i samorządowych. Byłoby rzeczą zupełnie niewłaściwą, a nawet niewychowawczą, gdyby kierownik wycieczki liczył wyłącznie na subsydia i na nich chciał opierać całą organizację wycieczki. Subsydia nie powinny w żadnym wypadku przekroczyć 50% kosztów całej wycieczki. Lepiej będzie odłożyć wycieczkę, ewentualnie zmienić plan, skrócić czas i trasę, aniżeli upierać się przy planie pierwotnym, licząc na wysokie subsydia, przenoszące dochody własne młodzieży.

Młodzież należy informować o wszystkich poczynaniach, bo pamiętać trzeba, że nie kierownik organizuje wycieczkę dla młodzieży, ale młodzież sama dla siebie, zaś kierownik jest tylko doradcą, przedstawicielem, a prawa dyktatorskie stosuje dopiero podczas trwania wycieczki.

Bliższe wskazówki organizacyjne zawarte są w Dz. U. K. O. S. Ł. Nr. 4 z 10.IV.1937 r. str. 81.

Niezmiernie ważną rzeczą jest sprawozdanie z wycieczki po powrocie, o czym wspomina kol. Rusin w swym artykule. Zespół wycieczkowy dopiero po powrocie głęboko i poważnie przeżywa wycieczkę — i to czas dłuższy. Na pierwszych kilku zebraniach nie ma innego tematu, jak tylko opowiadanie o przeżyciach i wydarzeniach z wycieczki. W wielu wypadkach pytrzebne będą dodatkowe wyjaśnienia kierownika o objektach spotykanych i oglądanych podczas wycieczki, a nie zupełnie przez wszystkich zrozumiałych lub

fałszywie ujętych; wyjaśnienie niektórych zjawisk, obok których kierownik przeszedł obojętnie, nie zwracając na nie uwagi jako na rzeczy znane, pospolite, ale dla uczestników nowe, nieznane. Nie ma bowiem takiego kierownika, któryby wszystko przewidział i o wszystkim wiedział. Rozmowy powycieczkowe mogą dać bodźca nietylko do zastanowienia się nad niektórymi, nieobjętymi planem wycieczki założeniami, ale wprost mogą pobudzić do przestudiowania pewnych dziedzin wiedzy, do utworzenia zespołów samokształceniowych, a ważności tych ostatnich nie ma potrzeby uzasadniać.

Rodzice i starsi, którzy niechętnie patrzyli na przygotowąnia młodzieży do wycieczki, a już wprost zwalczali wyjazd na kilka dni w czasie letnim — inaczej poczynają myśleć o wycieczce, gdy przysłuchują się żywym i gorącym wspomnieniom o wycieczce. Wreszcie na zebraniach powycieczkowych planuje się i omawia następną wycieczkę.

Dla zorientowania się podaję kalendarz prac:

1) *Wrzesień:* Zebranie organizacyjne — utworzenie komitetu, określenie składek — ustalenie miejsca wycieczki — zbieranie oszczędności.

2) *Październik:* Przygotowania kierownika — zbieranie składek miesięcznych i oszczędności.

3) *Listopad:* Omówienie organizacyjne i trasy, zbieranie oszczędności.

4) *Grudzień:* styczeń — luty — marzec Oszczędności—urządzanie imprez i rozpoczęcie przygotowań ekwipunkowych.

5) *Kwiecień—maj:* Zakończenie przygotowań ekwipunkowych, dalsze zbieranie funduszów. Podjęcie starań o zniżki kolejowe i subwencje na potrzeby wycieczki. Zamówienie noclegów i wyżywienia oraz starania o zniżki w objektach wycieczkowych.

6) *Czerwiec:* Zebranie przedwycieczkowe, przegląd wyekwipowania, opracowanie regulaminu wycieczki oraz sama wycieczka. — Po powrocie omówienie wycieczki i planowanie nowej.

Radio jako pomoc w szkole i pracy społecznej.

Możemy śmiało stwierdzić, że radio jako pomoc w szkole i pracy społecznej spełnia swe zadanie zadowalająco.—Stało się to dzięki wysokiej technice sprzętu radiowego i starannie opracowanym programom. Radiofonia szkolna jest jednym z tych działów pracy radiowej, którego szybki i pomyślny rozwój przyniósł dzisiejszej szkole bardzo ważne narzędzie pomocnicze w realizowaniu jej zadań kształcących i wychowawczych, coraz szerszych i coraz bardziej związanych z życiem.—Radio umożliwia uczniom słuchanie pogadanek specjalistów z każdej dziedziny wiedzy, daje okazję do słuchania dobrej muzyki, recytacyj, słuchowisk w wykonaniu najznakomitszych artystów, przynosi wieści z szerokiego świata, wprowadzając do szkoły bezpośredni kontakt z wydarzeniami, toczącymi się daleko poza jej murami. Przynosząc dzieciom kształcącą rozrywkę, pobudzając ich zainteresowania i ożywiając pracę, radio służy jednocześnie celom dydaktycznym i uzupełnia naukę szkolną, dopomaga w jej prowadzeniu nauczycielom, zwłaszcza na dalekiej prowincji.

Przeglądając programy audycyj szkolnych w różnych krajach, stwierdzić można bardzo duże i stale rosnące ich bogactwo i rozmaitość. Wszystkie radiofonie uwzględniają w pierwszym rzędzie pogadanki z geografii, historii, przyrody, literatury — tak samo zresztą, jak słuchowiska literackie i historyczne. Nadto spotykamy w programach lekcje języków, odczyty z biologii, higieny, nauk społecznych, a także przeglądy polityczne, poradnictwo zawodowe i różne przedmioty praktyczne, n. p. ogrodnictwo. Forma tych audycyj jest możliwie najprostsza i najdostępniejsza — w tym kierunku coraz wyraźniej zmierza radiofonia szkolna,—a jednocześnie barwna i urozmaicona.

Muzyka oczywiście odgrywe bardzo dużą rolę w audycjach szkolnych.—Jak stwierdzono, nawet w bardzo wczesnym wieku, między 4 a 6 rokiem życia, muzyka wywiera głęboki wpływ na rozwój dziecka i kształcenie muzyczne można rozpocząć już u małych dzieci. Dlatego też w takich krajach jak Anglia, Ameryka, Włochy, nadawane są audycje dla przedszkoli i zawierają muzykę, rytmikę i naukę śpiewu.

W Anglii, która pierwsza na świecie wprowadziła audycje dla szkół już w 1924 r.,

i której szkolny program radiowy jest bardzo szeroko rozbudowany, korzysta z audycyj szkolnych 6.500 szkół; we Włoszech, które mają o wiele młodszą radiofonię szkolną 10.500 szkół posiada odbiorniki, w Niemczech — podobno około 60.000 szkół.

Polska nie stoi tutaj bynajmniej na szarym końcu, chociaż nasza radiofonia szkolna jest dość młoda: pierwszymi audycjami dla szkół były „poranki" muzyczne w Filharmonii Warszawskiej, zainicjowane w 1929 r.; po tym, poczynając od 1931 r. przez dwa lata nadawała pogadanki dla szkół Rozgłośnia Lwowska, a następnie od 1934 r. Katowice nadają we własnym zasięgu audycje dla szkół powszechnych i średnich.—Systematyczne i stałe audycje szkolne wprowadzone zostały do ogólnopolskiego programu w marcu 1935 r. — najpierw jako 5-cio a po tym, 10-cio minutowe audycje poranne, a od roku—także półgodzinne audycje południowe dla szkół powszechnych.

To rozszerzenie programu dla szkół szło w parze ze wzrostem ilości szkół zradiofonizowanych. Ostatnie obliczenia wskazują, że mamy w tej chwili około 6.000 szkół zaopatrzonych w odbiorniki, t. zn. 19% wszystkich szkół.—Przeważają tu ilościowo szkoły powszechne, ale szkolnictwo średnie jest znacznie lepiej zaopatrzone, bo tam przeszło 70% szkół posiada odbiorniki. W każdym razie postęp radiofonizacji szkół jest stały i bardzo wyraźny: przed dwoma laty tylko 3.500 szkół posiadało radio, a dzisiaj już 6.000. W przybliżeniu więc około miliona dzieci może dziś korzystać z audycji szkolnych—co jest przecież cyfrą olbrzymią.—Należy tu zresztą podkreślić ogromną zasługą nauczycielstwa, gdyż w bardzo wielu szkołach, odbiorniki stanowią własność nauczycieli, którzy oddają je do użytku szkolnego.

W bieżącym roku szkolnym Polskie Radio nadawać będzie codziennie dla szkół audycję poranną: godz. 8—8.10 i audycję południową: godz. 11.15—11.45.

Celem audycji porannych jest wniesienie pewnego ożywienia, rozpoczęcie dnia szkolnego w atmosferze pogody i zaciekawienia. Wykorzystując zainteresowanie dzieci tym „co się dzieje na świecie" podaje radio w formie gazetki tygodniowej przegląd wydarzeń z kraju i zagranicy, poświęcając całe pogadanki ważniejszym sprawom aktualnym.

Program audycyj porannych celowo nie nawiązuje do programu szkolnego. Stanowisko to tym bardziej wydaje się uzasadnione, że słucha tych audycyj cała szkoła, lub przynajmniej starsze oddziały razem, byłoby więc rzeczą niemożliwą ułożyć taki program, aby nawiązywał on do pracy szkolnej, jednocześnie na różnych stopniach nauczania.

Audycje południowe mają charakter bardziej dydaktyczny i wiążą się ze szkolnym programem nauczania. Jako przedmioty, w zakresie których zamierza P. R. pomóc szkole wysuwają się na plan pierwszy: język polski, historia, geografia, przyroda, śpiew i umuzykalnienie. Niektóre z tych przedmiotów wybrane zostały jako temat pogadanek, inne — słuchowisk. Przy tym tematy audycji dobierane będą tak, by nawiązując ściśle do programu jednej klasy, były jednak interesujące również i dla innych dzieci.

W związku z rozpoczęciem nowego roku audycji szkolnych Polskie Radio wydało w tym roku broszurkę, zawierającą szczegółowy program audycyj szkolnych.

Każda szkoła powszechna, posiadająca odbiornik radiowy może otrzymać bezpłatnie jedną taką broszurę. Do wszystkich tych szkół, które zainstalowały u siebie radio przed 1 stycznia 1936. Polskie Radio wyśle broszury, gdyż posiada ich adresy—natomiast wszystkie szkoły, które nabyły odbiorniki po 1 stycznia 1936 r. otrzymają broszurę dopiero po przesłaniu swych adresów do Polskiego Radia, Warszawa I, Mazowiecka 5.—Broszura ta opracowana w formie kalendarza podającego tytuły audycyj na cały rok szkolny, jest doskonałą pomocą naukową.

Główne wytyczne programu radiowego dla szkół ustalone zostały na konferencji Pol. Radia z przedstawicielami Ministerstwa Wyznań Rel. i Ośw. Publ. i sfer nauczycielskich.

Wynikiem tej konferencji jest okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 83 z 2.IX.1937 roku Nr. II-P. 7937/37 w sprawie audycji radiowych dla szkół. Okólnik ten zamieszczony jest w treści urzędowej niniejszego Dziennika Urz.

Przypomnieć należy, że większość audycyj szkolnych, zwłaszcza południowych, można wykorzystać dla młodzieży pozaszkolnej, zorganizowanej w kołach b. wychowanków.

Wielkie znaczenie społeczne i gospodarcze radia poza szkołą zrozumiało cały szereg organizacyj społecznych, które postawiły sobie za jeden ze swych celów propagandę radia wśród szerokich rzesz zorganizowanego społeczeństwa. Organizacje te postanowiły powołać do życia instytucję specjalne sprawom radiofonizacyjnym poświęconą. Instytucją tą stał się Społeczny Komitet Radiofonizacji Kraju.

Do Społecznego Komitetu Radiofonizacji w Warszawie zgłosiły dotychczas akces następujące organizacje i związki: Klub Dziennikarz Radiowych, Kolejowe Przysposobienie Wojskowe, Rodzina Kolejowa, Rodzina Policyjna, Rodzina Wojskowa, Związek Inwalidów R. P., Związek Rezerwistów, Związek Harcerstwa Pol-

skiego, Zw. Nauczycielstwa Polskiego, Zw. Straży Pożarnych R. P., Zw. Strzelecki, Zw. Zawodowy Pracowników Samorządu Terytorialnego R. P.

Prace Społ. Kom. Radiofonizacji Kraju poszły przede wszystkim w kierunku propagandy radia jako czynnika kultury i wychowania obywatelskiego, a następnie objęły zagadnienia związane ze zbiorowym zakupem i ustaleniem typów oraz produkcji taniego, dobrego, popularnego odbiornika świetlicowego. Do pracy wyłoniono dwie specjalne komisje: organizacyjno-propagandową i techniczną.

Jeśli chodzi o radiofonizację—Wołyń stoi na szarym końcu. Nowy Rocznik Statystyczny za rok 1937 wykazuje na Wołyniu 15.000 odbiorników radiowych. Miejmy jednak nadzieję, że z chwilą uruchomienia zapowiedzianej regionalnej rozgłośni w Łucku sprawa radiofonizacji Wołynia postąpi znacznie.

Dziś jednak pomyśleć już należy o środkach, które mogą się przyczynić w wielkiej mierze do przyśpieszenia radiofonizacji Wołynia. Do tych należyć będzie w pierwszym rzędzie cały szereg kursów przysposobienia radiowego dla nauczycieli szkół powszechnych oraz dla wychowanków szkół rolniczych i uniwersytetów ludowych. Kurs taki zorganizowała Rozgłośnia Pomorska w Toruniu dla nauczycieli szkół powszechnych i instruktorów oświaty pozaszkolnej.

Jeśli chodzi o wykorzystanie radia w szkołach i świetlicach przypomnieć należy najważniejszą zasadę posługiwania się radiem w pracy społeczno-oświatowej. W związku z tym zwracamy uwagę na artykuł St. Iłowskiego p. t. „Pomoc radia w pracy społeczno-oświatowej” w Dzienniku Urzędowym” Nr. 10 z roku 1936.

Kr.

J. CECHMISTRUK
RÓWNE.

Ormuz na Wołyniu.

W najbliższym okresie (od 12 do 21 października) wyruszą na Wołyń pierwsze zespoły artystyczne Ormuzu. Udział w nich wezmą A. Szlemińska, St. Jarzębski i S. Nadgryzowski. W rozpoczynającym się sezonie koncertowym Ormuz ma dać na Wołyniu po 6 koncertów i audycyj dla młodzieży szkolnej w Dubnie, Krzemieńcu, Ostrogu, Równem, Szumsku, Wiśniowcu i Zdołbudowie (względnie — Kowlu, Janowej Dolinie) w wykonaniu następujących artystów: A. Szlemińskiej, J. Zwidrynówny, T. Łuczaja — śpiew, E. Umińskiej, St. Jarzębskiego — skrzypce, J. Ekiera, Lewickiego — fortepian oraz S. Nadgryzowskiego — akompaniament.

Warto przy tym wspomnieć, co to jest Ormuz oraz jakie cele i zadania stawia on przed sobą. Ormuz jest to skrócona nazwa „Organizacja Ruchu Muzycznego” stanowiąca jeden z działów Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej.

Tworząc Ormuz, organizację opartą na czysto ideowych założeniach (uruchomiony we wrześniu 1934 r.), Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej postawiło sobie następujące główne zadania:

a) budzenie wrażliwości muzycznej szerokich warstw społeczeństwa przez produkcje muzyczne o wysokim poziomie artystycznym, b) budzenie i kształcenie zainteresowania muzycznego młodzieży szkolnej—tych kadr przyszłych miłośników muzyki.

W założeniu swej pracy Ormuz dąży do stworzenia regularnego ruchu koncertowego na prowincji, opartego o miejscowe instytucje społeczne i kulturalno-oświatowe.

W związku z wprowadzeniem przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do programów w liceach ogólnokształcących i pedagogicznych oraz szkół średnich obowiązujących audycyj muzycznych, trzeba zaznaczyć, że programy audycyj „Ormuzowych” układane są w porozumieniu z Ministerstwem pod kątem realizowania planu audycyj na b. rok szkolny i są przez Ministerstwo zalecane.

Dlatego audycje i koncerty Ormuzu przyniosą nieocenione usługi w pierwszym rzędzie młodzieży szkolnej, kształcącej się w kierunku umuzykalnieniu przez zapoznawanie się z dziełami muzyki przede wszystkim polskiej, podawanej przez wybitnych wykonawców.

Wysoki poziom artystyczny audycyj muzycznych Ormuzu, tak pod względem programu jak i wykonania, niewątpliwie przyciągnie szerszy ogół społeczeństwa, bowiem da mu niecodzienną okazję słuchania i bezpośredniego obcowania z żywą muzyką.

JERZY CECHMISTRUK
RÓWNE.

Śpiewnik Chórów Wołyńskich

na chór mieszany, zesz. II, Wyd. Wołyńskiego Związku Teatrów Ludowych w Równem, r. 1937, cena zł. 1.20.

Zapoczątkowana przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Wołyńskiego w r. 1934 akcja zbierania regionalnych pieśni wołyńskich najpierw przez ogłoszenie konkursu, po tym za pomocą utrwalania pieśni ludowej i muzyki na fonografie—przyczyniła się w pierwszym rzędzie do zdobycia bogatego materiału etnograficznego, stanowiącego wielowiekowy dorobek kultury ludu wołyńskiego.

Najlepsze pieśni o pięknych melodiach, stanowiących osobliwości regionalne (typowe formy pieśni wołyńskich), wybrane przez Komisję Konkursową, opracowane zostały na 4-głosowe chóry mieszane przez znanego etnografa i muzyka ukraińskiego Prof. D-ra Filareta Kolessę.

Zharmonizowane pieśni przekazało Kuratorium Wołyńskiemu Związkowi Teatrów Ludowych, umożliwiając w ten sposób wydanie śpiewnika dla potrzeb wołyńskich chórów ludowych.

Pierwsza część śpiewnika, do którego weszło 6 ukraińskich pieśni wołyńskich, oraz 5 pieśni ludowych polskich (ze względu na potrzeby chórów narodowościowo mieszanych), wyszła z druku w roku 1936. Pieśni z tej części śpiewnika „Oj u poli dwa dubky", „Oj czyje to sino", „Polonez" i „Oj świeci miesiąc", dzięki pięknym melodiom i wspaniałej szacie harmonicznej, szybko się spopularyzowały na Wołyniu i chętnie są obecnie śpiewane w chórach ludowych i zespołach świetlicowych.

Druga część śpiewnika, która się ukazała w b. roku, zawiera następne z wybranych 6 ludowych pieśni ukraińskich i 5 ludowych pieśni polskich. Układu harmonicznego pieśni polskich dokonali znani i popularni na Wołyniu kompozytorowie Br. Rutkowski i T. Mayzner, pieśni zaś ukraińskich — Filaret Kolessa.

Pieśni polskie („W polu lipeńka", „Prowadzimy plon", „Oj komu komu", „Rozmaryn", „Jabłoneczka") są istotnie ludowymi o melodiach b. pięknych w swej prostocie oraz rytmie przystępnym i nie skomplikowanym. Opracowanie harmoniczne nie trudne do wykonania, przystępne, a mimo to nie szablonowe — stanowi wraz z melodiami pieśni i tekstami słownymi całość o wysokiej wartości artystycznej.

Te same zalety cechują tak pod względem doboru i opracowania harmonicznego ukraińskie pieśni ludowe. Warto jeszcze przytoczyć tu kilka cennych uwag Filareta Kolessy. o niektórych melodiach ukraińskich pieśni, umieszczonych w tym zbiorku:

„Pieśni („Oj trawko murawko", „Oj ty Semenoczku") są typowymi formami wiosennych pieśni „wesnianek" wołyńskich, o pięknych w swej prostocie melodiach, tchnących wesołością wiosennego nastroju młodzieży wiejskiej, pieśń („Oj ty łuczyno") znamienna dla repertuaru pieśniowego wołyńskiego, nie spotykana w innych okolicach o melodii b. pięknej, owianej smutkiem młodej mężatki, gnębionej przez świekrę, pieśń miłosna („Oj tam na dołyni") o melodii pełnej wdzięku z oryginalnym zakończeniem na dolnej dominancie, wskazującym na przynależność tej melodii do dawniej formacji".

Ponadto znajdują się tu pieśni o melodiach pełnych nastroju i powabu swoistego dożynkowa („Kruhom żenczyky") i dziewczęca smutna („Oj u poli krynyczeńka").

Dzięki tym zaletom śpiewnik w zupełności nadaje się dla wszystkich chorów ludowych nawet mniej zaawansowanych i niewątpliwie ułatwi pracę przede wszystkim dyrygentom, wzbogacając repertuar chórów w pieśni prawdziwie ludowe o wysokich wartościach artystycznych.

Wskazanym jest przeto, by śpiewnik ten (część I i II) znalazł się w ręku każdego dyrygenta chóru ludowego, jak również i kierownika zespołu świetlicowego.

Nabytki Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Równem.

Nabytki w dziale pedagogiki.

Karłowska Z. Wychowawcze wartości teatru szkolnego. s. 87. Poznań, 1937. Księg. Św. Wojciecha.
Kulczycki A. Pedagogika „wolnego czasu" a dom, szkoła i społeczeństwo. s. 34. Lwów, 1937. Schweitzer.
Liskowicz Z. Środowisko domowe a rozwój osobowości wychowanka. (W świetle badań psychologii głębi). s. 36. Lwów, 1937. Schweitzer.
Praca. Z pracy państwowych seminariów nauczycielskich w Polsce. s. 224. W-wa, 1937. Biblioteka Polska.
Uzdańska R. Trudności w nauce czytania i pisania. s. 82. W-wa, 1937. Pol. Tow. Higieniczne.

Nabytki w innych działach.

Baliński W. Zasady organizacji i budżetowania. s. 192. W-wa, 1937. Związek Księgowych w Polsce.
Bornholtz T. Historia dla klasy III gimnazjów. s. 248. Lwów, 1937. P. W. K. S.
Brzozowski K. Ta-ra-bum-bum. Zesz. I. 50 jednogłosowych piosenek dla dzieci przedszkola i niższych klas szkoły powszechnej. s. 48. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Contes. Contes et legendes de France. I. s. 52. Lwów, 1937. P. W. K. S.
Czerwiński W. Podręcznik warsztatowy. Cz. I. Początki ślusarstwa. s. 112. Lwów, 1937. P. W. K. S.
Dobrowolski A. B. Męczennicy polarni. s. 56. Lwów, 1937. P. W. K. S.
Döring W. O. Główne kierunki nowoczesnej psychologii. s. 173. Warszawa. 1937. Nasza Księgarnia.
Fiuczek M. Maszyny elektryczne. Cz. I. Maszyny prądu stałego. s. 91. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Galiński F. Gawędy o Warszawie. s. 316. W-wa, 1937. Bibl. Polska.
Gąsiorowska N. Górnictwo i hutnictwo w Polsce. s. 160. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Italiaander R. Lennart ein Segelflieger. s. 56. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Janowski A. Warszawa. s. 192. Poznań, b. r. Wydawnictwo Polskie.
Kawyn S. Ideologia stronnictw politycznych w Polsce wobec Mickiewicza 1890—1898. s. 244. Lwów, 1937. „Filomata".
Kilarski J. Gdańsk. s. 252. Poznań, b. r. Wydawnictwo Polskie.
Krzywicki L. Społeczeństwo pierwotne, jego rozmiary i wzrost. s. 444. Warszawa, 1937. Kasa im. Mianowskiego.
Ossendowski F. A. Polesie. s. 208. Poznań, b. r. Wydawnictwo Polskie.
Ossowski S. Prawa historyczne w socjologji. s 32. W-wa, 1935. „Przegląd Filozoficzny".
Ostrowski W. W skale i lodzie. s. 229. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Rosenberg G. Pierwsza pomoc sportowo-lekarska. s. 23. Lwów, 1937. „Książka".
Rozwadowski J. Prawda życia. s. CXXII, 134. W-wa, 1937. Instytut Literacki.
Schicker-Ebe S. Was tun, Sibylle? s. 114. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Sudermann H. Die Reise nach Tilsit. s. 60. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Sworakowski W. Polacy na Śląsku za Olszą. s. 293. W-wa, 1937. Instytut Badań Spraw Narodowośc.
Teslar J. A. Marszałek Edward Śmigły-Rydz. Życiorys. s. 99. Lwów, 1937. P.W.K.S.
Żakówna M. Wołyńskimi drogami. Od Horynia po granicę. s. 48. Lwów, 1937. Książnica-Atlas.

WYDAWNICTWA NADESŁANE.

Czasopisma harcerskie.

„Zuch"
ilustrowany dwutygodnik harcerski.

Najstarsze czasopismo młodzieży, wychodzące od roku 1911 we Lwowie weszło na nową drogę, gdyż szpalty swe oddało wyłącznie ruchowi starszej młodzieży harcerskiej żeńskiej i męskiej. Ze względu na szatę zewnętrzną i na treść, poruszającą wszystkie zagadnienia, obchodzące starszą młodzież polską, powinien znaleźć się w każdej czytelni i bibliotece.

Prenumerata roczna wynosi 3,50 zł. Wpłacać można przez P. K. O. Nr. 504.610 lub przekazem rozrachunkowym Nr. 58 na adres: „Skaut" — Lwów, Kurkowa Nr. 12.

„Zuch"
ilustrowany dwutygodnik zuchów.

We wrześniu ukazał się pierwszy numer „Zucha", jedynego oficjalnego pisma młodzieży zuchowej w Polsce. Bogato ilustrowany i stojący na wysokim poziomie, zawiera dużo ciekawie ujętego materiału. Nadaje się wybitnie jako lektura w szkole powszechnej i może być pomocą dla nauczyciela. Niska cena prenumeraty — 2.30 zł. rocznie — powinna wpłynąć na to, by nie było ani jednej szkoły, nie prenumerującej tego pisemka.

Prenumeratę wpłacać można przez P. K. O. 507.700 lub przekazem rozrachunkowym nr. 271 na adres: „Zuch" Lwów, ul. Kurkowa 12.

Wydawnictwa Państwowego Wyd. Książek Szkolnych we Lwowie.

Anna Zofia Czarkowska: Podręcznik matematyki dla I klasy gimnazjalnej. Str. 132. Cena zł. 2,10.

Podręcznik przeznaczony jest przede wszystkim do użytku ucznia. Tekst zadań przystosowano w tym celu do jego poziomu. Układ podręcznika jest taki, że uczeń, korzystając z niego, może nauczyć się posługiwania się książką naukową, a nauczyciel znajdzie w nim pomoc do realizowania nowoczesnych metod dydaktycznych w nauczaniu.

Podręcznik zawiera liczne interesujące i łatwe zadania, których tematy zaczerpnięte z nauki przyrody, geografii, z życia Polski współczesnej, ze sportu i t. d.

Delfina Gayówna: Przyroda żywa dla V klasy szkół powszechnych. Str, 120, ilustr. 109. Cena zł. 1,20.

Zgodnie z wymaganiami programu autorka podaje elementarne wiadomości o przejawach życia pospolitych zwierząt i roślin, jak również o ustroju ludzkim z uwzględnieniem jego higieny, usiłując równocześnie wykształcić w uczniach umiejętność świadomego i celowego obserwowania zjawisk przyrody i orientowania się w związkach zachodzących między nimi.

Jako punkt wyjścia służą tu zjawiska otaczającego życia, bliskie uczniowi ale w istocie swojej nieznane. Wyjaśniając je autorka stara się obudzić w uczniach zainteresowanie dla świata istot żywych, a zarazem poszanowanie życia we wszystkich jego przejawach.

Stanisław Durek i Wincenty Lewicki: Pierwsza klasa liczy. Rachunki dla I klasy szkół powszechnych. Str. 68, ilustr. 100. Cena zł. 0,70.

Stanisław Durek i Wincenty Lewicki: Druga klasa liczy. Rachunki dla II klasy szkół powszechnych. Str. 128, ilustr. 50. Cena zł. 1.

Nowe przerobione wydanie znanych podręczników rachunków St. Durka i W. Lewickiego dostosowane zostało do wymagań obowiązujących programów nauki w publicznych szkołach powszechnych.

Zadania ułożone zostały w ten sposób, iż zapewniają przez kolejność ich rozwiązywania — wprawę w liczeniu.

Materiał do zadań zaczerpnięty z najbliższego otoczenia dziecka. Cały szereg zadań ma na celu przygotowanie dziecka już w tym wieku do przyszłej służby obywatelskiej i do czekającej do pracy.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer: Rachunki dla I klasy szkół powszechnych w mieście. Str. 64, ilustr. 100. Cena zł. 0,70.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer: Rachunki dla I klasy szkół powszechnych na wsi. Str. 64, ilustr. 100. Cena zł. 0.70.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer: Rachunki dla II klasy szkół powszechnych. Str. 96, ilustr. około 100. Cena zł. 1.

Podręczniki te ściśle przystosowane do programu odznaczają się szczegółowym, gruntownym i metodycznym opracowaniem zagadnień przez program wskazanych. Dobór, układ i ilość materiału pozwalają stosunkowo łatwo nietylko „przerobić program", ale i osiągnąć przewidziane w nim „wyniki nauczania".

Stopniowanie trudności uwzględniono w całej pełni, nie opuszczając żadnego szczebla.

Linia metodyczna przeprowadzona jest starannie i przejrzyście. Każda strona stanowi całość i dotyczy jegnego zagadnienia.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer: Rachunki dla III klasy szkół powszechnych I stopnia. Kurs B. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1937. Cena zł. 0,90.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer i Arytmetyka z geometrią dla IV klasy szkół powszechnych I stopnia. Kurs B. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1937 r. Cena zł. 1.

Zygmunt Chwiałkowski i Wacław Schayer: Arytmetyka z geometrią dla VI klasy szkół powszechnych II stopnia. Kurs B. Państwowe wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1937 r. Cena zł. 1,20.

Podręczniki te ujmują szczegółowo i gruntownie cały materiał przepisany przez program, kładąc szczególny nacisk na kwestie najistotniejsze. Stopniowanie trudności przeprowadzono tak skrupulatnie, że uczeń może samodzielnie posuwać się krok za krokiem naprzód i, opierając się na posiadanych już wiadomościach, zdobywać nowe. Linia metodyczna zarówno całości podręczników, jak i poszczególnych działów, jest przejrzysta, starannie opracowana i przystosowana do zajęć cichych. Duża ilość ćwiczeń przeznaczonych na te zajęcia lub pracę domową umożliwia nauczycielowi przystosowanie materiału do uzdolnień dzieci. Nowe własności i metody rachunkowe odkrywa uczeń najczęściej samodzielnie przy pomocy posiadanych już wiadomości, rozwiązując t. zw. ćwiczenia przygotowawcze. Punktem wyjścia a zarazem źródłem zagadnień i tematem poruszonych w podręcznikach są bezpośrednie przeżycia i spostrzeżenia dziecka wiejskiego. W niespotykanym dotychczas zakresie uwzględniona została korelacja z innymi przedmiotami, obejmująca właściwie całość programu klasy.

Tadeusz Bornholtz: Historia dla I klasy gimnazjum. Str. 244. 136 ilustracji i 13 map w tekście, 5 tablic i 4 mapy poza tekstem. Cena zł. 2,60.

Tadeusz Bornholtz: Historia dla III klasy gimnazjów. Str. 248. 54 ilustracje i 7 map w tekście, 3 tablice ilustracji i 6 map poza tekstem. Cena zł. 2,60.

Podręczniki te łączą w sobie zwięzłość wykładu z żywym, plastycznym i wyczerpujący przedstawieniem rzeczy. Autor pokonał trudności związane z zobrazowaniem na dwustu kilkudziesięciu strona rozległych okre-

sów dziejowych i wprowadził do wykładu umiejętnie wybrane wyjątki ze źródeł historycznych.

Romana Millerówna i Maria Rostkowska: Pierwsza klasa pracuje. Elemantarz miejski. Str. 136. Kilkaset rysunków w tekście. Cena zł. 0,60.

Romana Millerówna i Maria Rostkowska: Pierwsza klasa pracuje. Elementarz wiejski. Str. 136. Kilkaset rysunków w tekście. Cena zł. 0,60.

Oba te podręczniki reprezentują zupełnie nowy, odrębny od dotychczasowy typ elementarza.

Nowy elementarz p. t. „Pierwsza klasa pracuje", idąc po tej linii ewolucji, rozszerza rolę elementarza, stawiając sobie nowe zadanie: związać naukę czytania i pisania z całością pracy w klasie I. Autorki dały w swym podręczniku zarys całości pracy w klasie I oparte na zajęciach praktycznych. Nauka czytania i pisania złączona została organicznie z ogólnym planem pracy.

Kazimierz Kosiński i Leon Rygier: Przemiany. Książka polska dla I klasy gimnazjalnej. Str. 316, ilustr. około 50. Cena zł. 2,80.

Książka ta jest pierwszym ogniwem zamierzonego cyklu, który ma objąć wszystkie klasy gimnazjalne.

Czytanki zapoznają młodzież z najważniejszymi przejawami życia starożytnego Wschodu, klasyczne Grecji i Rzymu oraz wczesnego średniowiecza. Zgodnie ze wskazówkami programu uwzględniono szczególnie świat mitów, postaci bohaterskie, przykłady tężyzny fizycznej i duchowej, wzory cnót obywatelskich i t. p. Utwory prozaiczne i poetyckie, osnute na tle życia polskiego w przeszłości i teraźniejszości, łączą z poprzednimi treściowo lub ideowo w sposób możliwie prosty, starannie unikający wszelkiej sztuczności.

Czynnik wychowawczy rowinięty jest w książce z wyraźną troską o zakres i rozmaitość zagadnień, przy czym na wyróżnienie zasługują umiar i ostrożność, z jakimi podsunięto je młodzieży.

Podkreślić należy również pogłębienie tonu społecznego książki, z której starano się usunąć wszelki banał i konwencjonalizm moralizatorski.

Jerzy Kowalski i Marian Golias: Puer Romanus. Podręcznik do nauki języka łacińskiego dla I klasy gimnazjalnej. Str. 44+78, ilustr. ponad 50. Cena zł. 1,50.

Puer Romanus, pierwszy podręcznik do nauki języka łacińskiego w nowym gimnazjum, w myśl rozporządzeń władz szkolnych mógł się ukazać w nowym opracowaniu dopiero po czteroletnim czasokresie. Opracowania nowego dokonał prof. M. Golias, uwzględniwszy wymagania praktyki i głosy krytyki.

Autor skrócił materiał czytanki łacińskiej, aby umożliwić swobodne wyczerpanie i powtórzenie materiału gramatycznego, w którym przeprowadził ważne zmiany w treści i w ugrupowaniu. Czytanka polska ukazała się w zupełnie nowej formie, jako beletrystyczna kontynuacja części łacińskiej, z którą tworzy jednolite opowiadanie o życiu młodzieży rzymskiej.

Wanda Dewitzowa i Gita Żółtkowska: Wir lernen deutsch. Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla I klasy gimnazjalnej. Str. 292, ilustr. ponad 50. Cena zł. 1,60.

Układ tej książki jest całkowicie odmienny od układu, przyjętego w podręcznikach dotychczasowych — zamiast krótkich ustępów, autorowie dają opowiadania ciągłe, tworzące jak gdyby powieści dla młodzieży. Jest to podręcznik o typie lekturowym, wprowadzający młodzież w zagadnienie lektury obcojęzycznej, uczący ją czytania i ujmowania większych całości.

Ludwika Kolczyńska i Emanuel Łoziński: Książka polska na I klasę gimnazjalną. Str. 351, ilustr. 44. Cena zł. 2,80.

Podręcznik ten odznacza się bogactwem materiału czytankowego oraz przemyślaną koncepcją ideowo-wychowawczą. Czytanki wybrane z arcydzieł literatury polskiej i obcej oraz utworów współczesnych pisarzy polskich, posiadają wybitne walory artystyczne i kulturoznawcze.

Mieczysław Cieśluk: Przyroda martwa dla V klasy szkół powszechnych. Str. 116, ilustr. 157. Cena zł. 1.

Zaznajamiając ucznia z najważniejszymi zjawiskami przyrody marwej ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają większe znaczenie praktyczne, autor stara się wyrobić w dziecku czynną podtawę wobec życia, wskazując możliwości podnoszenia środowiska na wyższy poziom gospodarczy dla dobra obywatela, narodu i państwa.

Doświadczenia pomyślane są w ten sposób, by uczeń rozumiał je i mógł przerobić raz jeszcze praktycznie w domu. Środki potrzebne do tych doświadczeń są proste i łatwo dostępne tak dla uczniów jak i dla nauczyciela pracującego w szkole o słabym zaopatrzeniu.

Józef Zaremba i Jerzy Ostrowski: U nas w Polsce. Czytanka dla V klasy szkół powszechnych. Str. 264, ilustr. 48. Cena zł. 1,90.

Józef Zaremba i Gustaw Morcinek: Czytanka VI dla szkół powszechnych II stopnia. Kurs B. Str. 248, ilustr. 32. Cena zł. 1,70.

Józef Zaremba i Jerzy Ostrowski: Budujmy miłej Ojczyźnie dom. Czytanka dla VII klasy szkół powszechnych. Str. 336, ilustr. 48. Cena zł. 1,90.

Podręczniki te stanowią próbę ujęcia zagadnień programowych w jednolitą koncepcję wychowawczą odpowiadającą wymaganiom współczesnego życia w Polsce.

Założeniem czytanek jest chęć wyrobienia w młodzieży poczucia odpowiedzialności i bohaterskiej podstawy wobec świata. Podręczniki te są właściwie książki o Polsce ukazującymi wielkość życia w pracy przekształcającej świat.

Chcąc zbliżyć książkę do życia — autorzy celowo starali się unikać fałszywej idealizacji rzeczywistości. Wprowadzono natomiast optymizm twórczy — pokazujący życie jako nieustanny postęp — jako nieustanną walkę o zwycięstwo dobra, prowadzoną przez wszystkich, przy wszystkich warsztatach pracy zarówno umysłowej jak i fizycznej.

Aby uniknąć sztucznego i nieprzekonywującego dydaktyzmu starano się dobierać materiał czytankowy o wysokim poziomie artystycznym odpowiadający zainteresowaniom młodzieży, bliski środowisku dzieci szkół powszechnych, o żywej, ciekawej akcji.

Helena Grotowska i Zofia Klingerowa: **Nasza Ojczyzna.** Czytanka polska dla V klasy szkół powszechnych. Str. V + 308, ilstr. 44. Cena zł. 1,90.

Podręcznik ten odznacza się jasną myślą przewodnią oraz przejrzystym układem metodycznym.

Dobór czytanek uwzględnia nietylko różne poziomy umysłowe, ale i różne środowiska klasy.

Dużą zaletą książki jest ilustrowany słowniczek trudniejszych słów i wyrażeń wydany w oddzielnej broszurze, aby dziecko mogło z niego korzystać czytając poszczególne czytanki.

Delfina Gayówna, Hipolita Gnoińska, Maria Librachowa i Józefa Łysakiewiczówna: **Przyroda i geografia** dla III klasy szkół powszechnych I stopnia. Kurs B. Str. 143. Cena zł. 1.

W podręczniku tym, jak wskazuje tytuł, nie tylko mamy uwzględnione dwa przedmioty, ale są również połączone dwa poziomy, wymagające różnego podejścia. Podręcznik utrzymany jest w tonie popularnym, a jednak ścisłym, jest zajmujący, choć musiał być zwięzły. Duży nacisk położony został na stronę ilustracyjną.

Wydawnictwa Książnicy-Atlas — Lwów—Warszawa 1937.

E. Maleczyńska: Nauczanie historii w szkole średniej. Str. 144. Zł. 3.40. Książkę cechuje nastawienie praktyczne. Zagadnienia teoretyczne, a więc cele nauczania historii, stosunek wzajemny poszczególnych jej działów i sposób grupowania materiału historycznego w ramach nauki szkolnej traktowane są krótko, bez przeciążenia cytatami i referowaniem poglądów cudzych. Część praktyczna, obejmująca przeszło $^2/_3$ książki, omawia stosunkowo szeroko pracę przygotowawczą nauczyciela, pomoce naukowe w nauczaniu historii i ich użycie, organizację gabinetu historycznego i pracowni, organizację toku lekcji, a więc formy podawania materiału nowego, utrwalanie, sprawdzanie i ocenę nabytych wiadomości, prace pisemne uczniów w nauczaniu historii, organizację pracy domowej ucznia, wycieczki historyczne i wywiady, korelację i aktualizację oraz pracę pozalekcyjną nauczyciela historii. Sporo miejsca poświęcono zagadnieniom liceum, którego program wchodzi w roku bieżącym w stadium realizacji.

Książka obliczona jest wprawdzie przede wszystkim na potrzeby nauczycieli rozpoczynających pracę zawodową, ale stanie się niewątpliwie cenną pomocą w ręku każdego nauczyciela historii. Wartość jej podnosi wyczerpująca bibliografia tak prac i artykułów dydaktycznych, jak i polskich pomocy naukowych, a również najważniejszych dzieł z obecnej i polskiej literatury naukowej doprowadzona do ostatniej chwili. Zamyka książkę tablica porównawcza programów historii w szkołach średnich niektórych państw europejskich.

M. Falski: Elementarz dla szkół powszechnych miejskich. Ilustr. W. Borowskiego.

M. Falski: Elementarz dla szkół powszechnych wiejskich. Ilustr. J. Miklaszewskiego.

Elementarze M. Falskiego aprobowane przez Ministerstwo W. R. i O. P. na nowy turnus podręcznikowy, wprowadzają, w porównaniu z poprzednimi wydaniami, nowe udoskonalenia zarówno w doborze i rozkładzie materiału, jak też w szczegółach metodycznych. Otrzymały one nowe ilustracje, stojące na wysokim poziomie artystycznym. Oba Elementarze objaśniają specjalne przewodniki metodyczne.

G. Gebertowa: Historia dla V kl. szkół powszechnych III stopnia.

Wskazany przez program materiał naukowy ujęto w tym podręczniku w krótkie ustępy, odpowiadające na ogół jednostce lekcyjnej. Gdzie bez uszczerbku dla prawdy historycznej okazało się to możliwe, posługiwano się formą obrazową, zastępując suche opisy akcją. Do każdego ustępu dodane pytania, mające ułatwić uczniom samodzielną pracę w domu. Wiele ćwiczeń poświęcono chronologii, zwracając uwagę nie na opanowanie wielkiej ilości dat, ale na wyrobienie orientowania się w czasie. Ćwiczenia na zamieszczonych w książce mapkach oraz starannie dobranych ilustracjach ułatwiają ugruntowanie materiału naukowego i ożywienia lekcji. Baczną uwagę zwrócono na stronę wychowawczą, podkreślając przede wszystkim walory ofiarnej pracy dla państwa. Podręcznik ten nadaje się specjalnie dla szkół miejskich III stopnia, gromadzących w swych murach młodzież z jednolitego środowiska.

T. Sierzputowski i S. Klebanowski: Arytmetyka i geometria dla V kl. szkół powszecznych.

Zupełnie nowy podręcznik, odznaczający się łatwością metody i bardzo systematycznym ugrupowaniem ćwiczeń i zadań. Nauczyciel może z całą pewnością stosować ustępy podręcznika w ich kolejności, przerabiając większą lub mniejszą ilość ćwiczeń zależnie od czasu, bez uciekania się do pomocy metodycznych. Dla ułatwienia pracy nauczyciela wyróżniono specjalnym drukiem ćwiczenia i zadania pamięciowe, ćwiczenia na zajęcia ciche oraz materiał naukowy, nie obowiązujący w szkołach o trzech nauczycielach.

St. Tync, J. Gąłąbek i J. Duszyńska: Elementarz dla szkół wiejskich. Ilustr. F. Ciechomskiego i Z. Sauka.

Jest to nowy podręcznik, opracowany metodą wyrazową i dostosowany ściśle do programu i zainteresowań dzieci wiejskich na poziomie pierwszej klasy. Dzięki opracowaniu systemem powiastkowym od pierwszej niemal stronicy, jest pełen życia, humoru i ruchu. Stopniowanie trudności zostało sumiennie przeprowadzone, a pod względem metodycznym właściwie rozwiązane. Książka zawiera dużo miłych dla dzieci rycin, uwzględniających szeroko element akcji. W tekście i poza tekstem zawiera ćwiczenia dla ucznia. Do książki został opracowany specjalny Przewodnik metodyczny.

St. Tync, J. Gołąbek i J. Duszyńska: Czytanki polskie dla III kl. szkół powszechnych I stopnia. Kurs B. 1937.

St. Tync i J. Gołąbek: Czytanki polskie dla IV kl. szk. powsz. I stopnia. Kurs B

Podręczniki o jasnej i celowej konstrukcji. Literackie opracowanie staranne. Znaczna ilość utworów celniejszych pisarzy oswaja dziecko z piękną formą literacką, nie nastręczając nadmiernych trudności. Strona wychowawcza potraktowana umiejętnie. Specjalne Przewodniki metodyczne.

G. Gebertowa: Historia dla V kl. szkół powszechnych II i III stopnia. Ilustr. St. Haykowskiego.

Podręcznik ten rozpada się na dwie części. Część pierwsza, Opowiadania, podaje wskazany przez program materiał naukowy. Zwięzłe ujęcie istotnej treści każdego ustępu wskazuje uczniom, co muszą sobie koniecznie przyswoić. Samodzielną pracę tak w domu, jak w czasie cichych zajęć umożliwiają bardzo liczne ćwiczenia. Rozwiązanie ich ułatwiają przejrzyste mapki oraz około stu starannie dobranych i wyjaśnionych ilustracji. Drugą część podręcznika stanowią Czytania, będące pogłębieniem i urozmaiceniem nakazanego materiału naukowego.

Podręcznik nadaje się specjalnie dla szkół powszechnych III stopnia, znajdujących się na peryferiach miast i mających tym samym młodzież częściowo miejską, a częściowo wiejską, następnie do szkół II stopnia wogóle do wszystkich tych szkół powszechnych, które mają wielką ilość uczniów o różnym poziomie przygotowania.

A. Ptaszycka i M. Sadzewiczowa: Jak i dlaczego. Przyroda martwa. Podręcznik dla V kl. szkół powszechnych.

Książka wyróżnia się zarówno pod względnm treści, jak i szaty zewnętrznej. Wybitne walory dydaktyczne tego podręcznika stanowią: staranne i pełne świeżych, twórczych pomysłów opracowanie doświadczalne, przystępny wykład, dostosowany do wieku czytelnika, i oryginalne ilustracje.

W. Nikliborc i W. Stożek: Arytmetyka i geometria dla VI kl. szkół powsz. II stopnia. Kurs B.

W. Nikliborc i W. Stożek: Arytmetyka i geometria dla IV kl. szkół powsz. I stopnia. Kurs. B.

Autorzy oparli się na zasadzie, że przy wprowadzaniu nowych pojęć należy czerpać przykłady z dziedzin nie tylko dostępnych uczniowi wiejskiemu, lecz także z życiem wiejskim związanych. Zasadę tę stosują zarówno w doborze przykładów, jak i w dziale zadań Nowość stanowią opowiadania, służące za przykłady, na których jakieś pojęcie, czy działanie jest objaśnione. Całość opracowana metodycznie i przystępnie.

Z. Klemensiewicz: Język polski. Podręcznik dla liceum.

Jest to pierwszy podręcznik, dostosowany do potrzeb nauki o języku polskim w liceum w myśl obowiązujących programów. Składa się on z trzech części. Część pierwsza zaznajamia z początkami języka, ze zmiennością form języka w czasie, z zanikaniem i powstawaniem i doskonaleniem się języka literackiego i z wyrazami zapożyczonymi. Część druga wprowadza w zagadnienia stylu poezji i prozy. Część trzecia traktuje o roli i stosunku języka do życia społecznego. Całość podręcznika cechuje charakterystyczna dla autora jasność i przystępność wykładu i gruntowność opracowania.

M. Żakówna: Wołyńskimi drogami. Str 48 Zł. 0.80.

„Wołyńskimi drogami" to zbiór opisów Wołynia z obszaru nadsłuczańskiego przełomu (teren od Słuczy po miejscowości Sarny—Rokitno, Kostopol, Ostróg). Jest to kraina pełna egzotycznego uroku krajobrazowego, odznaczającego się ciekawymi zjawiskami geologicznym, biologicznymi i etnograficznymi. Nadgraniczne położenie obszaru utrudnia, wycieczkom dotarcie do tego pięknego kąta Polski — opisy, oparte na włóczęgach po tym obszarze, mają do pewnego stopnia brak ten zastąpić

Książka przeznaczona jest głównie dla młodzieży oraz dla nauczycieli uczących geografii i wiedzy o Polsce współczesnej. Na lekcjach geografii przyda się nie jednokrotnie czy to przy omawianiu kwestii granicy, roli K. O. P., zagadnień gospodarczych Wołynia, czy też znaczenia Wołynia dla Polski itp. Nauczyciel geografii znajdzie w niej materiał opisowy do tematów zwłaszcza opracowywanych w klasach piątej i siódmej szkoły powszechnej oraz w pierwszej i czwartej gimnazjalnej.

W. Sporczyński: Gopło. Z 10 rycinami. Zeszyt 4. Str. 49. Zł. 1

Praca niniejsza jest pewnego rodzaju monografią jeziora Gopła i Kruszwicy. W sposób zwięzły i popularny, jednakże w ścisłym oparciu o wyniki badań naukowych, daje szczegółowy opis genezy i historii Gopła i najbliższej jego okolicy. W opisie uwzględniono warunki hydrograficzne Gopła, jego florę i faunę. Dużo miejsca, zwłaszcza, jak na skromne rozmiary tej pracy, autor poświęcił sprawie powstania Państwa Polskiego tu nad brzegami Gopła. Program ten został ujęty pod kątem widzenia badań geograficznych. Autorowi zależało szczególnie na oświetleniu współzależności czynników geograficznych i historycznych i ujawnieniu wzajemnych ścisłych wpływów na kształtowanie się nowego państwa — szczególnie w zaraniu naszych dziejów.

Komunikat Administracji Dziennika Urzędowego.

Celem uniknięcia wstrzymania lub opóźnienia wysyłek Dziennika Urzędowego, jak również uniknięcia niepotrzebnej korespondencji, uprasza się o przestrzeganie następujących zasad:

1) Prenumerata winna być zgłoszona i opłacona najpóźniej na jeden miesiąc przed rozpoczęciem każdego półrocza t. j. do dnia 1 czerwca i 1 grudnia każdego roku.
2) Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów Dziennika Urzędowego należy wnosić do właściwych urzędów pocztowych a nie do Administracji Dziennika Urzędowego.
3) Przenumerata, która wynosi rocznie 6 zł. a półrocznie 3 zł., winna być wpłacana na konto czekowe w P. K. O. Nr. 30365 lub w Administracji Dziennika Urzędowego (Kuratorium Okręgu Szkolnego Wołyńskiego w Równem). Na odwrotnej stronie blankietu nadawczego należy bezwzględnie podać tytuł wpłaty. Notatka taka nie podlega opłacie pocztowej.
4) Komplety Dziennika Urzędowego z lat ubiegłych lub poszczególne egzemplarze można nabyć po uprzednim uiszczeniu należności w kwocie 6 zł. za komplet rocznika a 70 gr. za poszczególny egzemplarz. Nr. Nr. 5 z 1928 roku, 1, 2, 3 i 4 z 1929 roku, 8 z 1931 oraz 1 z 1932 r. są już całkowicie wyczerpane.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojedyńczy 60 gr. Konto P. K. O. Nr. 30.365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORIUM.

Drukarnia Samorządowa w Równem, ul. 13 Dywizii 3, tel. 164.